

I. PROLOG^a**Satan podrobňuje Joba zkouše.**

Ez 14 14+

Ga 12 16;
13 2; 26 14

I V zemi Us^b byl kdysi muž jménem Job: muž bezohnaný a přímý, bál se Boha a jeho státek, kol dokola neochránil? se mu sedm syřů a tři dcery. ³Měl také sedm párů skotu a pět set oslic a velmi četné služebnictvo. Byl to nejzamožnější muž ze všech syňů východu.⁴ Jeho synové měli ve zvyku chodit na hostiny, které po řadě stvořil každý z nich, a posilávali pro své tři sestry, aby jedly a pily s nimi. ⁵Jakmile ta řada hodokvasů skončila, Job je povolával a očisťoval^d je na druhý den za úsvitu přinašsel za každého z nich celopal. Říkal si totiž: „Možná, že mi synové zhrfšili a zlořečili^e ve svém srdci Bohu!“ Tak to Job dělalval pokaždé.

1Sam 16 5

IKrál 22 19-23
Ga 6 1+
Zach 3 1-2
Ga 3 1+
Lk 22 31

⁶Jednou, když Boží synové předstupovali před Jahv^a, přišel mezi nimi i Satan.⁷ Tehdy Jahve řekl Satanovi: „Odkud přicházíš?“ – „Z toulle a potulek po zemi,“ odpověděl. ⁸A Jahve pokračoval: „Všiml sis mého služebníka Joba? Na zemi se mu nikdo nevyrovná: bez-

úhoný a přímý muž, bojí se Boha a vy-

střihá se zlého!⁹ A Satan na to: „Což se Job bojí Boha zadarmo?¹⁰ Což isní je i jeho dům a jeho státek, kol dokola neochránil? Požehnal isní všemu, co podniká, v zemi se to hemží jeho stády. ¹¹Vztránil však ruku a sámni mu na majetek; přisáhám ti, že ti bude do tváře zlořečeni!¹² – ¹²„Budíží!“ řekl Jahve Satanovi, „máš moc nade vším jeho majetkem. Chraň se jen vzáhnout ruku na něho.“ A Satan odešel ze slyšení u Jahva.

¹³Jednou, když Jobovi synové a dcery právě jedli a pili u svého nejstaršího bratra, ¹⁴přišel posel a řekl Jobovi: „Tvůj dobytek oral a oslice se pásky vedle něho, ¹⁵když tu se na ně vrhli Sabešit¹⁶ a unesli je a předtím ještě pobili ostrím meče služebníky. Já jediný jsem vyvázl a utekl jsem, abych ti to oznámil.“ ¹⁶Teště mluvil, když tu se ozámil.“ ¹⁷Teště mluvil, když tu se objevil jiný a řekl:

IKrál 10 1+

hebrejské etymologie se jim označuje „protivník“, srv. 2 Sam 19 23; 1 Král 5 18; 11 14, 23, 25, nebo „zálovec“, Zl 109 6, ale zde sebrává spíš roli špcha. Je to postava dvojnásobná, odlišuje se od Božích syňů, je skeptická vůči člověku, touží, aby ho přišliha při chybě, je schopná rozpoznat proti němu všemožná neřestí, a dokonce ho ponoukat ke zlému, srv. také 1 Kron 21 1. Nechová-li přímo promyšlené nepřátelství vůči Bohu, pochybňuje aspoň o zdatlosti jeho díla při srovnání člověka. Za cynickým Satanem s jeho chladnou a zlomyslnou ironií se rysuje obraz pesmističké bytosti, která nevráží na člověka, protože má důvody, aby mu záviděla. Pohnutky jejího postoje však text nijak nerozvádí. Ze všech uvedených důvodů bude Satan přirovnáván k jiným náznačným či symbolům ducha zla, zejména k hadovi z Gn 3, s nímž bude nakonec ztotožněn, srv. Mdr 2 24; Zl 12 9; 20 2, a stane se tak zléstěním diabolské moci, srv. Lk 10 18.

¹¹ V hebr.: „dobrořečili“. Totéž platí o 11 a 2 5, 9. Přívodní slovo „zlořečiti“, „rouhat se“ bylo takto nahrazeno, aby vedle Božho jména nesl pejorativní výraz.
¹² Bůh v určitých dtech přijímá nebo dává audience, jak to dělají pamanici. – O „Božích synech“ srv. 2 1; 38 7; Gn 6 1-4; Zl 29 1; 82 1; 89 7. Jde o bytosti vyšší než člověk, které tvoří jahnvů dvůr a jeho radu. Jsou ztotožňovány s anděly (Septuaginta překládá: „Boží andělé“, srv. Tob 5 4+).

¹³ [1 6] Před tímto výrazem stojí (jako v Zach 3 1-2) určitý člen, nejde tedy dosud o vlastní jméno, tím se stává teprve v 1 Kron 21 1. Podle

¹⁴ [1 6] Bless. Srv. 2 Král 1 10, 12, 14.

„Chaldejci rozdělení na tři tlupy podnikli nájezd na velbloudy, odvětki je a předtím ještě pobíli ostrím meče situ žebnky. Já jediný jsem vyzval a utekl jsem, abych ti to oznámil.“¹⁸ Ještě mluvil, když tu se objevil jiný a řekl: „Ty synové a tvé dcery jedli a pili víno v domě svého nejstaršího bratra.“¹⁹ A hle, z pouště zadul prudký vír. Obořil se na všechny čtyři rohy domu, ten na mladé lidi spadl a oni zabýrnuli. Já jediný jsem vyzval a utekl jsem, abych ti to oznámil.“²⁰ Tu Job vstal, roztrhl si oděv a oholí si hlavu.¹ Pak padl na zem, klaněl se²¹ a řekl:

Kaz 5 14
Srv 40 1
Gn 2 7, 3 19
Zl 139 15
Srv 11 14
Kaz 5 18

„Nahý jsem vyšel z materského lůna, nahý se tam vrátím.“²
Jahve dal, Jahve vzal:
buď Jahvovo jméno pochváleno!³
22 Ve všem tom nešťastí Job vůbec nezřekl a neobracel se na Boha s pošetilými výčitkami.

1 6+
2 Jindy, když Boží synové předstoupali před Jahve, přišel mezi nimi i Satan.⁴ Tehdy Jahve řekl Satanovi: „Odkud přicházíš?“ – „Z toullek a poulek po zemi,“ odpověděl. ⁵ A Jahve pokročoval: „Všiml sis mého služebníka Joba? Na zemi se mu nikdo nevyrovná: bezúhonný a přímý muž, bojí se Boha a vystrhá se zlého. Setravává ve své bezúhonnosti a nadarmo jsi mě proti němu k jeho

j) [1 20] O obojím tomto gestu vyjadřují bolest nebo smutek jsou v Bibli časté známky. Srv. pro první případ Gn 37 34; Joz 7 6, 2 Sam 1 11; 3 31. atd.; pro druhý případ Jer 7 29; 48 37; Ez 7 16; Ezd 9 3. atd.

k) [1 21] K materskému lůnu je zde podle všeho přirovnána matka země.

l) [2 1] Hebr. dodává: „aby předstoupil před Jahva“, tento obrat chybí v 1 6 a je vynechán v řeckém textu.

m) [2 4] Příslovce, bezpochyby lidové říkání, které je třeba vykládat podle následující věty. Jde o slovní hříčku s výrazem „kříž“, jenž může znamenat kožený oděv (Gn 3 21; 27 16) nebo kůži vřbec. Řekni samo má zřejmě znamenat, že člověk přivolí k tomu, aby byl postaven jako majetek, jen aby se vyhnul tomu, že by se sáhl na jeho vlastní kůži. Když je pak zasažen ve svém tělesném a individuálním bytí, prozrazuje, čím doopravdy je. Existují též různé názvy jiných vysvětlění, vycházející z překladu „kříž“ za kůži.“

zkáze popouzel.“⁴ A Satan na to: „Kůži za kůži! Člověk se vzdá všeho, co má, aby si zachránil život! Vyzráhni však ruku a sahni mu na kosi a na maso: přisáhám ti, že ti bude do tváře zlořečít!“⁵ –
6 „Budiz!“ řekl Jahve Satanovi, „volně si s ním nakládej, nicméně ber ohled na jeho život.“⁶ A Satan odešel ze slyšení u Jahva.

Postihl Joba od chodidel po temeno hlavy zhoubnými vředy.⁷ Job si vzal střep, aby se škrábal, a usadil se v popelu. Tu mu jeho žena řekla: „Náč máš být dál bezúhonný? Zlořeč přece Bohu a zemřij!“⁸ Job jí odpověděl: „Mluviš jako blázniva. Přijímám-li škesti jako dar od Boha, nemáme stejně přijmout i nešťastí?“ Při vši té pohromě Job slovy niak nezřekl.

11 Zprávu o všech nešťastích, jež Joba postihla, uslyšeli jeho tři přátelé. Odešli každý ze své země, Elifáz z Temanu, Bilad ze Šuachu, Sofar z Naamaru.⁹ Společně se rozhodli, že ho půjdou politovat a těšit.¹² Když na něho zdálky upřeli oči, nepoznali ho. Tu proukli v pláč. Všichni si roztrhli oděv a na hlavu si nasypali prach.¹³ Pak se vedle něho posadili na zem a zůstali tak sedm dní a sedm nocí. Žádný ho při pohledu na tak velkou bolest neoslovil.

c) [2 7] Tento výraz znamená ve vlastním smyslu zánět a jinde je použit pro šestou egyptskou ránu, Ex 9–11, pro chorobu chronicky se vyskytující v Egyptě, Dt 28 27, pro nemoc Ezechiášovu, 2 Král 20 7, nebo pro možný zářez zhoubnou nemoc rozšířenou po celém těle jako v Dt 28 35, je však nesnadné přesně určit její charakter.

d) [2 11] Tato tři města se umísťují do územíské a arabské oblasti. Edom a „Wyhod“, srv. rostí: 1 Král 5 10–11; 10 1–3; Př 30 1; Jer 49 7; Abd 8; Bar 3 22–23.

e) [2 12] Kajíci a především smuteční obřad, srv. Joz 7 6; 2 Sam 13 19; Ez 27 30. Tři přátelé pokládají Joba už za mrtvého. – Text dodává: „k nebýt“ (srov. ekumenický překlad „rozkázali nad Hlavou k nebi prach“); tato slova je v řec. vynechána, snad se inspirovala z Ex 9 8, 10 a z gesta by daný dodatek udělal znamením rozhořčení, které si bere nebe za svědka, aby povolalo jeho pomstu nebo aby se proti ní krylo, srv. Sk 22 23.

II. DIALOG

I. PRVNÍ CYKLUS ŘEČÍ

Job zlořečí dni svého narození.

1 Nakonec Job otevřel ústa a zlořečil dni svého narození.

2 Ujal se slova a řekl:

3 Kež zhyne den, jenž viděl mé narození, i noc, jež ohlásila: „Právě byl počat chlapec!“¹

4 Ten den ať je temnotou,

Bůh šůry ať se o něj nehlásí

a světlo ať nad ním nezazáří!

5 Ať si ho vymažte napřítíma a huřý stín,

ať se nad ním položí mráčno,

ať se stane kořistí zatmění!²

6 Ano, ať si ho přivlastní temno,

ať se nepočítá ke dnům roku,³

všbec se neřádí do počtu měsíců!

7 Ta noc ať je neplodná,

ať nepozná výkřiky radosti!

8 Ať ji proklínají, kdo proklínají dny⁴

a jsou hotovi probudit Leviaana!⁵

9 Ať se zastírou hvězdy jejího úsvitu,

ať marně čeká na světlo

a neuvidí, jak se otvírají víčka jitrny!⁶

10 Neboť mi nezavřela bránu lůna,

aby před mýma očima skryla utrpení.

11 Proč jsem nezemřel, když jsem vyšel z klína,

nezhrnul hned po narození?⁷

12 Proč se našla dvě kolena, jež mě přijala,

dva prsy, jež mě kojily?⁸

13 Teď bych ležel v pokoji,⁹

spal bych spánkem dávajícím oddech

a) [3 3] Dvojití paralelní prokletí dne narození i noci početí.

b) [3 5] „huřý stín“ *salmu* konji; „stín smrti“ *salmuzer* hebr. – „zatmění“ *kammir jom* konji; „jako hořkost dne“ *kimarrir jom* hebr.

c) [3 6] „Ano“ je přebíráno z v. 7, a vynechávají se zato slova „ta noc“, jež se sem dostala konjunktivem z téhož verše – ať se nepočítá: syr.; Vulg.; ať se neraduje“ hebr.

d) [3 8] Bud' nepřátelé světa, ti, kdo jednájí ve tmě, srv. 24 13 n.; 38 15, nebo ti, kdo jako Job proklínají den svého narození; anebo ještě spíš kouzelníci či čarodějové, kteří byli, jak se věřílo, schopni svými zaklínáním a svými

kouzly změnit dobré dny v neblahé nebo převést zaměření, když „Leviaan“ na chvíli pobíli slunce.

e) [3 8] Leviaan (nebo také Drak, Pchajici had), srv. 26 13; 40 25+; 42 27 1; 51 9; Am 9 3; Zl 74 14; 104 26, byla ve fénické mytologii obluda z prvomnoho Chaosu, srv. 7 12+; v lidové obrazovnosti mohly stále vznikat obavy, aby se opět neprobuď pod víchem nějakého mocného proklínání namířeného proti stávajícímu řádu. Drak ze Zj 12 3, který je ztělesněním odporu mocnosti zla proti Bohu, má jisté rysy tohoto chaotického hada.

- 14^s Králi a velkými zemskými rádci,
kteří si vystavěli příbýtky na pustých místech,
15 nebo s knížaty, která mají hojnost zlata
a stříbra plné hroby⁵⁶.
16 Anebo bych vůbec nebyl jako ukryté nedonošené dítě,
jako dítě, jež neužil světlo.

- 17 Tam^h přestává šon zlovoleníků,
tam si odpčinou vyčerpání.
18 J zajatci jsou ponecháváni na pokoji,
už neuslyší pokřikování dozorce.
19 Tam mají a velcí splýnou
a otrok zase nabude svobody.

- 20 Nač dávat světlo nešťastnému,
život těm, kdo v srdci mají hořkost,
21 kdo touží po smrti, zatímco ona nepřichází,
kdo po ní pátrají víc než po pokladu?
22 Potěšili by se tvář v tvář mohyle⁶;

- zaplessali by, kdyby dospěli k hrobu.
23 K čemu ten dar člověku, jenž už nevidí svou cestu
a jehož Bůh uzavírá do něho samého?

- 24 Za pokrm mám své vzdechy,
mé hořkování se rozlévá jako voda.

- 25 Všechny mé obavy se stávají skutečností
a děje se mi, čeho se bojím.

- 26 Nemí pro mne klidu ani pokoje
a mé útrapy zahánějí odpoutek.

Důvěra v Boha^a.

4¹ Eliház z Temanu se ujal slova a řekl:

- 2 Promluví-li se s tebou¹, sneseš to?
Kdo by však mohl mlčet!

- 3 Hleď, mnohým jsi dával poučení,
vracel jsi sílu slabým rukám;

- 4 tvá slova napřimovala vrávorajícího člověka,
posilovala podlamující se kolena.

f) [3 14] Dosl. „kteří si pro sebe stavějí trosky
(*haraboj*)“. Ve světle Iz 58 12 a 61 4 by tento ob-
rat mohl znamenat „znovu stavět z trosk“;
babylonští a asyrští králové se často chlubi-
li, že něco takového udělali. Ale zájmeno „pro-
ně“ odkazuje spíš na pohřební příbýtky, bu-
vané předem na opuštěných nebo osamělých
místech. To se dělalo především v Egyptě. Je
možné, že slovo *haraboj* u Hebrejů stačilo k in-
formaci, že jde o masrby nebo pyramidy.

g) [3 15] Dosl. „domy“, to je jejich „domy věc-
nosti“, srv. Kaz 12 5, nebo pohřební příbýtky,
srv. také Zl 49 12. Archeologické vykopávky
(zejména v Uru a v Egyptě) skutečně odhalily,
že v královských nebo knížecích hrobech byly
nashromážděny bohaté poklady.

- 5 A nyní, když došlo na tebe, ztrácíš trpělivost,
sám jsi postižen a jsi zcela ořesen!
6 Nevnuká ti důvěru tvá zbožnost,
nedodává ti jistotu tvůj bezohonný život?

- 7 Vzpomeň si: zahlýnul někdo nevinný,
kdepak bylo vidět vyhlazení spravedlivých?
8 Mluvíme ze zkušenosti: kdo obdělávají nepravost
a sejí neštěstí, sklizejí je.

- 9 Hýrnou pod dechem Božím,
jsou zničení dýchnutím jeho hněvu.

- 10 Řev lva, křik šelmy
i tesáky lvíčete se lámou.

- 11 Lev hyne nedostatkem kořisti
a mláďata lvíce se rozutečou.

- 12 Já jsem měl krádné zjevení,
mé ucho zaslechlo jeho šepot.

- 13 V hodině, kdy duchem neklidně zmlírají sny,
kdy lidé přepadá malátnost,

- 14 oitášla mnou hrůza
a všechny mé kosti naplnila děsem.

- 15 Jakýsi závan mi sklouzl po tváři,
zježlil mi chlupy na těle.

- 16 Kdosi povstal... nepoznal jsem jeho tvář,
ale ten obraz mi zůstává před očima.

Bylo ticho... pak bylo slyšet hlas:

- 17 „Což je smrtník spravedlivý před Bohem,
může být člověk před svým Tvůrcem čistý?

- 18 Bůh nedívá tuje ani svým služebníkům
a své anděly usvědčuje z omylu^d.

- 19 Co říci o obyvatelích těch domů z hlíny,
které samy stojí na prachu?

Jako mol se rozdrtí;

- 20 jeden den stačí, a jsou rozbity na prach^e.

- Zmizí navždy, neboť nikdo je nepřivede nazpět^e.

- 21 Vytrván je jejich stanový kolík
a oni umírají bez moudrosti^f.

d) [4 18] Dosl. „Boží služebníci“ a andělé jsou to-
tožní. Když dokonce i tyro byrosi, které jsou
tak blízko Bohu, jsou tak nadmíru křehké, čím
spíš tělesný a pomijivý člověk!

e) [4 20] „nikdo je nepřivede nazpět“ *mešib*
konj.; „nikdo o ně nedá“ (?) *mešim* hebr.

f) [4 21] „stanový kolík“ *javlam* konj.; „pro-
vaz“ *javram* hebr. – „bez moudrosti“, dosl.:
„a ne s moudrostí“. Mohlo by se také chá-
pat „s nedostatkem moudrosti“ nebo „a nemí
to chýba moudrosti“. Ale bezprostřední kon-
text, jenž zdůrazňuje všeobecnou křehkost člo-
věka a krátkost jeho existence, vynuká spíš mys-
lenku, že člověk nemá nebo si neumí najít čas
(srv. Zl 90 12), aby získal moudrosti, anebo
apokalyptický literární druh, srv. Dan 4 2: 5
–6.

5 ¹Ted' volej! Dostane se ti odpovědi?
Ke komu ze svatých^a se obrátíš?

²Roztrpčenost vpravdě zabíjí pošelitého
a prchlivost hubí hlupáka.

³Já jsem viděl toto: jeden z nich zapouštěl kořeny
a najednou byl jeho příbytek proklet^b.

⁴Jeho synové ztratili veškerou oporu,
jsou sklíčení u brány^c, bez ochránce;

⁵Jejich sklizení se živí hladoví,
neboť Bůh jim ji bere od ús^d,
a žizniví muži baží po jejich majetku.

⁶Ne, bída nervská ze země,
soužení nekličí z půdy.

⁷To člověk ploidí soužení,
jako let orlů vyhledává výšku^e.

⁸Já sám bych se utekl k Bohu,
jemu bych předložil svou příf.

⁹On je původcem děl velkolepých a nevyzpytatelných,
divů, které nelze spočítat.

¹⁰Rozlévá na zemi déšť,
sesílá vody na pole.

¹¹Chce-li pozvednout ponížené,
přivést zamoučené k vrchohu štěstí,

¹²Zhaní záměry chytřáků
a ti neuspějí se svými plerichami.

¹³Moudré polapí do pasu jejich zchytřalosti,
z prohnaných rádců udělá hlupáky.

¹⁴Za bláhého dne se střemou s temnotou,
v pole dne tápají jako v noci.

¹⁵Vytrve jim z tlamy zničeného muže^f
i chudáka z rukou mocného.

¹⁶Tu slabý znovu nabývá naděje
a nepravdivost musí zavřít ústa.

také že jeho omezené vědění nezná nic proti smrti.

a) [5 11] Andělů, srv. 15 15 (je vysvětleno veršem 4 18); Zach 14 5; Dan 4 10, 14, 20; 8 13. O jejich přimluvě je rovněž zmínka v 33 23–24, srv. Zach 1 12; Tob 12 12. Eliášova otažka je formulována ironicky: jestliže samotné anděly soudí Bůh, nelze níjak počítat s tím, že by byli oporu proti Bohu. Tato otažka ovšem předpokládá existenci zvyku utíkat se k přimluvě tohohodruhu, a tento zvyk by mohl mít vzdálenou souvislost s mnohožerstvím: bůh jednolice se ujmá ve shromáždění bohů obhajoby svého klienta.

b) [5 3] „byl proklet“ podle řec. a srv.; „proklínám“ hebr. – Text vv. 3–4 se dochoval ve špatném stavu a překlad závisí na konjekturách.

c) [5 4] U hlavní brány města, místa shromáždění a výkonu spravedlnosti.

d) [5 5] „od ús^d“, dosl. „z jejich zubů“ *missimim* koni; „(mimo) trny“ *missimim* hebr.

e) [5 7] „ploidí“ *joid* koni; „se zrodil“ *julad* hebr. – „orlů“: podle verzi, které čelý *mešer*; ale hebr. „synů“ *Resepa* má snad iž. smysl: *Resep*, bůh hromu a blesku, měl zřejmě jako svůj symbol orla.

f) [5 8] Po své ironické otažce ve v. 1 (srv. vv. sčítající poznámku) sází podle všeho Eliáš proti tem, kdo se utíkají k andělům, ty, kdo se jako on nebojí obrátit se přímo na Boha. Tím také vyzývá Joba, aby napravil svůj postoj vůči Bohu a aby vůči němu projevoval větší oddanost.

g) [5 15] „zničeného (muže)“ *mochorab* koni; „(muže) meče“ *meherab* hebr.

¹⁷Ano, šťasten člověk, jehož Bůh trestá!
A tak nezhrdeš Šadajovým^g poučením!

¹⁸On raní, pak ovažuje ránu,
on udeří, pak svou rukou uzdravuje,

¹⁹Šestkrát tě vyprosí z úzkosti
a po sedmé tě ušetří zlého^h.

²⁰Za hladu tě zachrání před smrtí;
ve válce z dosahu meče.

²¹Budeš uchráněn před bíčem jazyka,
bez obav, když se přiblíží plenitelⁱ.

²²Vysměješ se suchu i mrazu^j
a nebudeš se bát pozemských zvířat.

²³S kamením na polích^k budeš mít úmluvu,
mír bude mezi tebou a divou zvěří.

²⁴Shleďás, že tvůj stan zvětíš,
až navštívíš svůj ovčín, nic v něm nebude chybět.

²⁵Uvidíš, jak se rozrůstá tvé potomstvo,
jak pučí tvé výhonky jako polní tráva.

²⁶Do hrobu vstoupíš v plné zralosti,
jako se ve svůj čas pěchuje stoh.

²⁷To vše jsme vyzkoušeli: je to pravda!
Na tobě je, abys poslouchal a měl z toho prospěch.

Skličený člověk zná sám nejlépe svou ubohost.

¹Job se ujal slova a řekl:

²Ach, kdyby se dal můj zármutek zvěžít,
daly se na váhu položit všechny mé bolesti zároveň!

³Je to však těžší než písek moří:
a tak jsou má slova neuvážena.

⁴Zabodly se do mne Šadajovy šipy,
svou duší pijí jejich jed

⁵Viděl někdo, jak divoký osel hýká nad šavanatou travou,
jak bučí býk, když má píci na dosah?

⁶Jídá se snad mdlý pokrm bez soli,
má vaječný bílek^e nějakou chuť?

⁷Nuže, čeho se odmítá dotknout má chuť,
to je mou potravou v nemoci^f.

a) [5 17] Toto Boží jméno z doby praroců, srv. Gn 17 1–4, je užíváno, aby knize propůjčilo archaické zabarvení.

b) [5 17] Jobova nešťastí jsou tedy trestem, bolestným, ale spásitelným poučením. Takto bude mluvit i Elihu, 33 19n.

c) [5 19] Eliáš se vyjadřuje po způsobu „číslených přísloví“, srv. Pí 6 16–19, 30 15n.

d) [5 21] „plenitel“ koni; „splnění“ hebr.

e) [5 22] „suchu i mrazu“ *lesarab ulekepor* koni; „splnění a hladu“ *lesod ulekepor* hebr.

Př 31 12+
Gn 17 1+
Dt 32 39
Oz 6 1

Ži 33 19
Jer 39 18

Ži 12 3–5;
31 21; 91

Lz 5 2
2Křál 3 19, 25
Oz 2 20
Lz 11 6–8
Dt 28 4, 11

7 20; 16 13
Zi 38 3
Zi 88 17

ale tyto dvě pohromy byly jmenovány již předtím.

m) [5 23] Kamení, které se v Palestině musí odstraňovat z obdělávaných polí. Srv. Iz 5 2; 2 Křál 3 19, 25.

o) [6 6] „vaječný bílek“, takto interpretuje Targ; podle jiného názoru jde o nějakou rostlinu, o šťavu ze strouhy nebo ze slézu.

p) [6 7] U velmi obtížného v. 7 se přidružujeme interpretaci Vulgáty (která spojuje oba přiliveše v jedinou větu) – „v nemoci“ (nebo „nemocného“) koni; „jako nějaká nemoc“ hebr. –

7 15
Nm 11 15
IKřal 19 4
Lv 17 1+
Iz 6 3+

⁸Achl! Ať se tedy vyplní má modlitba,
ať Bůh odpoví na mé očekávání!
⁹Ať On přivolí, abych byl rozdrčen,
ať pohne rukou a odstřaní mě!
¹⁰Budu mít aspoň tu útechu,
ten záchvív radosti v krutém utrpení,
že jsem nezapřel nařizení Svatého^c.

¹¹Což mám dost síly, abych čekal?
Když je mi určen takový konec, nač je mi trpělivost?
¹²Což je má síla jako skála,
je mé tělo z bronzu?

¹³Budu mít nicotu za oporu

a nepřehla snad ode mne do dálky všechna pomoc^d?

¹⁴Odepřít sliťování svému bližnímu
znamená odvrhnout bázeň před Šadajem^f.

¹⁵Mí bratři zklamali jako bystřina,
jako tok pomíjivých bystřin.

¹⁶Led zatmňuje jejich vody,
nad nimi taje sníh^g,

¹⁷ale jakmile nastane horké údobí, vyschnou,
ztráti se ve slunečním záru.

¹⁸Karavany kvílí nim opuštějí stezky,
hrouží se do pouště a ztrácejí se v ní.

¹⁹Karavany z Temy k nim upírají oči,
doufají v ně přívody ze Sábý.

²⁰Jich důvěra je zklamána,
když k nim dojdou, jsou zmateny^h.

²¹Takoví jste v tuto hodinu pro mneⁱ:

když mě vidíte, zmochňuje se váš hrůza, dostáváte strach.
²²Řekl jsem vám snad: „Něco mi darujte,
věnujte za mne nějaký dar ze svého majetku;

²³vyrvejte mě ze sevření utlačovatele,
vysvoboďte mě z rukou násilníka?“

²⁴Poučte mě, pak umlknu;

ukážete mi, v čem jsem snad pochybil.
²⁵Nestranné řeči se snesou bez obtíží,
ale na co míří vaše posudky?

Jobův odpor k ubohé stravě (zároveň skutečný i symbolický) je výrazem jeho nechuti k životu, jeho dobré živění přátelé to nedokážou pochopit.
^c [6 10] Tim, že by se dopustil vzpurny proti Prozetelnosti. „Svatý“ zde označuje Jahva,
srv. Iz 6 3+; Hab 3 3.
^d [6 13] „pomoc“ řec., syr.; „důvěř“ hebr.
^e [6 14] „odepřít“ hebr. řp; „rozpusit“ TM.
^f [6 14] Dobrotivost k bližnímu je známkou pravé zbožnosti.

^g [6 16] Obitný text: „zčernalé (nebo: zkalené) kvílí jedu, mizí na nich snh“.

^h [6 20] „Jich důvěra“, dosl. „doufali“ syr., řec.; „doufat“ hebr. – „k nim“ konj.; „k němu“ hebr.

ⁱ [6 21] „Takoví konj.; „Nebot“ hi hebr. – „(jste) pro mne“ hi konj.; „ně(jste) lo“ hebr.

^j [6 24] Z nepozornosti, nebo nevědomosti, srv. Lv 4; Nm 15 22–29; Zl 19 13.

²⁶Hodláte udelovat dítku za slova,
za zoutalé řeči, jež odnáší vítr?
²⁷Šli byste tak daleko, že byste měli los o sirotka,
nedbali o svého přítele!
²⁸Nuže, prosím vás, podívejte se na mne!
Do očí! Já lhát nebudu.

²⁹Vzpamatujte se, zřádnou nespřavedlnost;
vzpamatujte se, zřádný stále zůstávám v právu.

³⁰Což je na mýchotech zlo?
Což mé patro už neumí rozpoznat neštěstí?

7 ¹Není to, co koná muž na zemi, dobou služby^a,
nevede tu život nádeník^b?

²Jako otrok vzdychající po stínu
nebo dělník upínající se na mzdu
³mám za údel měsíce zklamání,
za podíl noci utrpení.

⁴Když ležím na loži, říkám si: „Kdyh najde den?“
Sotva vstanu: „Kdy už budu mít večer?“

⁵Havěť a nečistě strupy mě trýzní až do úsvitu.
Kůže mi puká a hnisá.

⁶Mé dny uběhly rychleji než tkalcovský čunek
a zmizely bez naděje.

⁷Rozpomen se^c, že můj život je pouhé dechnutí,
že mé oči už nevidí štiřít!

⁸Za chvíli uniknu každému pohledu,
tvé oči budou na mně spočívát a já budu pryč.

⁹Jako se rozplývá a pomíjí oblak,
kdo sestoupí do šeu, zpět odtud nevystoupí^e.

¹⁰Nevrací se bydlet do svého domu
a jeho přibýtek už ho nezná.

¹¹A proto už nemožu mlčet,
promluvíím v úzkosti svého ducha,
v trpkosti své duše si zanaríkám.

¹²Jsem já snad moře či mořská obluda,^f
že se proti mně staví stráž?

¹³Jsem já snad moře či mořská obluda,^f
že se proti mně staví stráž?

¹⁴Jsem já snad moře či mořská obluda,^f
že se proti mně staví stráž?

^a [7 1] Ve smyslu vojenské služby, srv. 14 14, jež je bojová i pracovní. Rec. překládá „zkouška“, Vulg. *militia*.

^b [7 1] Nádeník, jež dostává denní mzdu, Dt 24 15; Mt 20 8, dře se každý den od rána do večera pro druhé. Platí to i pro otroka, Lv 25 39–40.

^c [7 4] „den“ řec.; v hebr. vynecháno. – „Kdy už budu mít večer“ *mi jimen evet koni*; *mišad evet* hebr. nesrozumitelné.

^d [7 7] Job je neřinou soukší trpícího lidstva, proto je horov zemí a pouze se nesměle pokouší o modlitbu, v níž před smrtí Boha prosí o několik okamžiků pokoje.

^e [7 9] Podle běžného názoru, který autor podle výše sdělí, zde i v 10 21; 14 7–22; 16 22, srv. 2 Sam 12 23; Zl 88 11, arč., je nemožné vrátit se ze šeu. Srv. Nm 16 35+.

^f [7 12] Podle babylonských kosmogonií přispěla Tiamat (Moře) nejrve ke zrodu bohů, a pak jedním z nich byla přemohena a podrobena. Lidová nebo básnická představivost přijala tento obraz a přičetla toto vítězství, jež předcházelo uspořádání Chaosu, Jahvovi, a předpokládala, že Janve neustále drží na uzde moře i obludy, které je obývají. Srv. 3 8+; 9 13; 26 12; 40 25n; Zl 65 8; 74 13–14; 77 17; 89 10–11; 93 3–4; 104 7, 26; 107 29; 148 7; Iz 27 1; 51 9.

13 Řeknu-li: „Lože mi dá úlevu,
mé lůžko zmírní můj nátek,
14 pak mi nahámíš hrůzu ve snech,
désíš mě vídnami.

15 Ach! Chťel bych být zardoušen⁸,
raději smrt než ty mé bolesti!⁹

16 Stravuji se, nebudu žít pořádk;

a tak mě nech, můj život je pouhé dechnutí!

17 Co tedy je člověk, že mu přikládáš takovou váhu,
že na něho upínáš svou pozornost¹,

18 že na něho každého rána dohlížíš,
že ho každým okamžikem zkoumáš?

19 Přestaněš se na mne konečně dívat,
abych měl čas polknout slinu?

20 Pokud jsem zhléš, co jsem tím udělal tobě,
ty bedlivý pozorovatel člověka?

Proč sis mě vzal za terč,
proč jsem ti na obtíž²?

21 Nemůžeš ode mne strpět urážku,
přejít mou vinu?

Vždyť brzy budu ležet v prachu,
budeš mě hledat a já už nebudu!

Nezbytný průběh Boží spravedlnosti.

¹ Bídaž ze Šuachu se ujal slova a řekl:

2 Jak dlouho budeš takhle mluvit
a věst řeči podobné prudkému větru?

3 Což Bůh může převrátit právo,
Šadaj přetrounit³ spravedlnost?

4 Jestliže tví synové proti němu zhléšili,
portrestal je za jejich viny.

6^a A pokud jsi byl bez vady a přímý,⁴

5 Hledej Boha, úpěnlivě pros Šadaje⁵.

6^b Už nyní nad sebou zazáří jeho světlo⁶
a on obnoví díln spravedlivého.

7 Tvůj bývalý stav ti bude připadat jako nic,
tak velká bude tvoje budoucnost.

⁸ [7 15] Na rozdíl od egyptského „unaveného
živoem“ nepomýšlí Job na sebevraždu. Se
zpřívou o takovém činu se osamě v SZ se-
tkáváme jen výjimečně, srv. 2 Sam 17 23+.

⁹ [7 15] „mé bolesti“ „assebotaj“ konj.; „mé
kosti“ „asemotaj“ hebr.

¹ [7 17] Zdá se, že autor zde s trpkou ironií
přesímá obraty ze Zl 8. Boží starost o člověka se
zde stává přímým dozorem. Autor Zl 139 v tom
viděl pohnutí k důvěře. Job však má pocit,
že Bůh, jenž ho pozoruje, s ním zachází jako
s nepřitelem. Bovní se proti právníckému po-
jímání zbožnosti a hříchu a tápavě hledá Boha
milosrdcenství, v. 21.

¹ [7 20] Bohu nemůže hřích niak ublížit.

² [7 20] „jsem ti“ řec.; „jsem si“ hebr.

³ [7 21] Tato nečekaná závěrečná slova zde
opět evokují obraz Boha tajemně se skláně-
jícího k člověku.

⁴ [8 3] „přetrounit“ řec., Vulg.; hebr. opakuje
„převrátit“.

⁵ [8 5] Verš je upraven; hebr.: „budeš-li hledat
Boha a budeš-li úpěnlivě prosit Šadaje“.

⁶ [8 6b] „zazáří jeho světlo“ „ja' ir konj.; „pro-
budí se“ „ja' ir hebr.

⁸ Preci se minulého pokolení,
rozjíměj⁸ o zkušenosti, které nabylí jeho otcové.

⁹ Mý, večera narození, nevime nic,
náš život na zemi pomijí jako stín.

¹⁰ Ale oni, oni tě poučí, promluví k tobě
a jejich myšlenka to takto rozsoudí⁹.

¹¹ „Raší snad papyrus mimo močálí?
Může bez vody rákos růst?

¹² K dyž je ještě svěží a neutřzený,
usychá dříve než každá jiná bylina.

¹³ To je osud¹⁰ těch, kdo zapomínají na Boha,
tak hyne naděje bezbožníka.

¹⁴ Jeho důvěra je pouhé babí léto,
jeho bezpečí – pavoukův dům.

¹⁵ Opře-li se o svůj příbytek, ten povolí,
zhroutí se, zachytí-li se ho.

¹⁶ Na slunci byl plný mízy,
vyháněl mladé letorosty nad zahradu.

¹⁷ Kořeny měl spleteny na kamenitém pahorku,
černal život uprostřed skal¹¹.

¹⁸ Je-li vytržen ze svého místa,
jeho místo ho zapírá: „Nikdy jsem tě nevidělo!“

¹⁹ A hle, hnije¹² na cestě,
zatímco z půdy klíčí jini.

²⁰ Ne, Bůh neodvrtne bezúhonného muže,
nepřispěje ku pomoci zlovolným.

²¹ Tvá ústa se mohou zase¹³ naphit smíchem,
na tvých trech může zazářit radost.

²² Tví nepřátelé budou pokryti hanbou
a stan zlovolných zmizí.“

Žl 6 11
Pr 14 11

Boží spravedlnost ovládá právo.

¹ Job se ujal slova a řekl:

² Opravdu, dobře vím, že je to taktó:
což by se člověk mohl před Bohem ospravedlnit?

³ Tomu, kdo se s ním rád pře,
neodpoví ani na jednu věc z tisícé.

⁴ Kdo z nejmoudřejších a nejsilnějších
by mu tedy bezrestně vzdoroval?

⁵ Přesouvá pohoří, aniž to zpozorní,⁴
a ve svém hněvu je převrací.

38 - 42

Lz 13 10, 13
Jl 2 10;
4 15-16

¹ [8 8] „rozjíměj“ *bonen* konj.; „upevni“ *konen*
hebr.

² [8 10] Podání předků ň je základem učení
moudrosti. Zákon o potrestání bezbožníků se
v něm jeví tak přísný a ověřitelný jako zákon
přírodní, vv. 11n.

³ [8 13] „osud“ řec.; „stezky“ hebr.

⁴ [8 17] „černal život“ řec.; „viděl“ hebr. –
„uprostřed“ *ben* konj.; „dům“ *bet* hebr.

⁵ [8 19] Konjunkturuání překládá.

¹ [8 21] „zase“ *od* konj.; „až“ *ud* hebr.

Zl 19 5-7
Bar 3 34-35
Zl 1 104 2
Iz 40 22; 42 5

38 31-32
Am 5 8

= 5 9

23 8-9

Zl 89 11

9 32; 13 13m,
18m; 23 1-7

Km 9 20-21

7 19

⁶Vychyluje zemi z jejího místa a otřásá jejími sloupy^a.

⁷Zakáže slunci a ono nevyjde, kladě pecet' na hvězdy^b.

⁸On sám rozestřel nebesa a šlape moři na hřbet^c.

⁹Udělal Medvědici a Oriona, Plejády i Komory jihu^d.

¹⁰Je původcem velikolepých a nevyzpytatelných děl, divů, jež nelze spočítat.

¹¹Přijde-li kolem mne, nevidím ho a on proklouzne nepozorovaně.

¹²Chopí-li se kořisti, kdo mu v tom zabrání a kdo se mu odváží říci: „Co děláš?“

¹³Bůh nepouští od svého hněvu: před ním se křičí nahlodové Rahaby^e.

¹⁴A já bych se chtěl hájit^f?

¹⁵Vyhledával bych si proti němu důkazy^g?

¹⁶A když jsem v právu, nač mu odmlouvat?

¹⁷Je to můj soudec, bylo by třeba ho úpěnlivě prosit, nemožu uvěřit, že by vyslechl můj hlas, jenž pro nic za nic mnohož mé rány

¹⁸a nedá mi ani nabrat dech,

¹⁹tolik mě sytí hořkostí!

¹⁹Uléci se k síle? Ve zdatnosti vede on!

²⁰Ospravedlním-li se, jeho ústa^h mé mohou odsoudit;

prohlásit, že jsem zvrácený, pokládám-li se za bezúhonného, zosobňuje Rahab Rudé moře a potom Egypt, srv. Iz 30 7; Zl 87 4.

a) [9 6] Země spočívá na „sloupcích“, jimiž Bůh „otřásá“ při zemetřesení, 38 6; Zl 75 4; 104 5; 1 Sam 2 8. Verše 5–7 připomínají obvyklé eschatologické obrazy, srv. Am 8 9+.

b) [9 7] Aby nemožily vzejít a svítit. V Bar 3 34 je řeč o opaku.

c) [9 8] Od současných přírodních jevů se autor vrací k počátku stvoření. Bůh tehdy „slápl moři na hřbet“, vnutl mu svou vládu, ovládl je už v samých počátcích. Tyž obrat nacházíme v Dt 33 29. O zosobnění moře srv. 7 12+.

d) [9 9] Rec.: „Plejády i Venusi; Arktura i Komory jihu“, Vulg.: „Arktura i Oriona i Hryjády Komory jihu“. – Identifikace těchto souhvězdí je pouze pravděpodobná.

e) [9 13] Obluda Chaosu, Rahab, která se střídá s Leviatanem nebo Tanninem, je mytická personifikace prvotních vod, samo moře (Tamar). Ve snaze porvrit lahovou stvořitelkou vládu veleblaha lidová a básnická představa vlivost Jahva jako vítěze nad Rahabou nebo jako jejího pronásledovatele, srv. 7 12+ a 26 12+; Zl 89 11; Iz 51 9. V historickém kontextu

²¹Jsem však bezúhonný? Už to sám ani nevím a opovrhnuji životem!

²²Vždyť je to všechno stejné a já se odvážuji říci: on hubí právě tak pocitvého muže jako zlovolníka.

²³Když se znenadání spustí smrtelná pohroma, vysmívá se úsmí nevinných.

²⁴V zemi vydané moci zlovolníka kladě závoj na tvář soudců. Když ne on, kdo tedyⁱ?

²⁵Mé dny ubíhají rychleji než běžec, prchají, aniž uzřely štestí.

²⁶Klouzají jako čumky z rákosu, jako se orel vřhá na kořist.

²⁷Rozhodnu-li se zarazit svůj nářek, zatvářít se jinak, abych vypadal veselé,

²⁸zmocní se mé děs nad všemi mými bolestmi, neboť vím, ty mě za nevinného nemáš.

²⁹A jestliže jsem spáchal zlo, nač se mám manně namáhat?

³⁰To se mám umýt mydlíci, mám si očistit ruce louhem^j?

³¹Potápíš mě tedy do špíny^k, ba i mé šaty ze mne mají hrůzu!

³²Vždyť on není jako já, není člověk: nelze mu odmlouvat, spolu s ním se dostavit před soud.

³³Není mezi námi rozhodčí, jenž by na nás oba vložil ruku,

³⁴jenž by ode mne odvrátil jeho krutost, zapnul údes nad hrůzou z něho!

³⁵Přesto však nebojácně promluví, vždyť ve svých očích takový nejsem^l!

10

¹Protože se mi oškliví život, dám volný průchod svému nářku, vyleji hořkost své duše.

²Řeknu Bohu: Neodsuzuj mě, prozrad' mi, proč přičiňáš vinnu.

³Dělá ti dobře, že mi činíš násilí, že pokofuješ dílo svých rukou a že podporuješ záměry zlovolných?

k) [9 24] Protože Job neomezeně věří ve všeobhijající Prozřetelnost, nebojí se svalovat odpovědnost za tyto „pohoršlivé“ skutečnosti přímo na Boha.

l) [9 28] Elixaz a Bilhad doporučí Jobovi, poslušnost. 5 17; 8 5-6. Ale Job ví, že tento vinný cený postoj nemůže změnit ani jeho skutečný stav, ani utrady, jež s ním má Bůh.

m) [9 30] Jenom Bůh může smažit hříchy, hřích přsvědčen.

1Sam 16 7
Jer 11 20 +Mat 16 15
Dt 32 39

Gn 2 7

33 6

Mat 7 2
Zl 139 13, 15

Gn 2 7

⁴Maš snad tělesné oči
a diváš se tak jako lidé?
⁵Je snad tvůj život bytím smrtelníků,
můjží tvé roky jako dny člověka?^e

⁶Ty, který vyšetřuješ mou vinu
a pátráš po mém hříchu,
⁷víš dobře, že jsem nevinen
a že mě před tvým rukama nikdo neuchránil!

⁸Tvé ruce mě zvrátily, utvořily;
pak sis to rozmyslel^e a chtěl bys mě zničit!

⁹Vzpomeň si: udělal jsi mě, jako se hněte hlina,
a pošleš mě nazpět do prachu.

¹⁰Což jsi mě neslil jako mléko
a nenechal srazit jako sýr,^e
¹¹neoblékl do kůže a masa,
neutkal z kostí a šlach?

¹²Pak jsi mě obdaril životem
a starostlivě jsi bděl nad mým dechem.

¹³Choval jsi však postranní myšlenku^d;
vím, že sis vyhradil
¹⁴dohled nad tím, zda hřeším,
a že mě neprostoš můch vin.

¹⁵Jsem-li vinen, běda mi!
Jsem-li v pravu, neodvážím se pozvednout hlavu,
jak jsem nasycený urážkami, zpity trápením^{e1}

¹⁶Jsi hrdý/ jako lev a pronásleduješ mě,
množíš si na mě své hrdinské činy,
¹⁷obnovuješ své útoky,
tvůj vztek na mne vzrůstá,
tvá čerstvá vojska na mne jdou jedno po druhém^e.

3 11-16

¹⁸Achl! Proč jsi mi dal vyjít z lůna?
Tehdy bych byl zalynul: žádné oko by mě nevidělo,
¹⁹byl bych, jako bych nikdy nebyl,
z břicha by mě byli přenesli do hrobu.

a) [10 5] Bůh zná hlubiny srdcí a nepotřebuje
Joba mučí, aby vyzkoušel jeho nevinnost, v. 4,
srv. vv. 6-7^a. Bůh, který je vládcem času, nepo-
třebuje ukončit svou mstu naráž a může projevit
střpení, v. 5, srv. v. 7^b.

b) [10 8] „pak sis to rozmyslel“ řec.; „najednou
zcela“ hebr.

c) [10 10] Starověká lékařská věda si předsta-
vovala vytvoření zárodku jako sražení mateř-
ské krve pod vlivem mužského semene.

d) [10 13] Pod touto Boží starostlivostí se tedy
skrývaly sražitivé požadavky. Člověk je před
Bohem zodpovědný za všechny své činy. Jo-
bova stížnost tlumí oči tragickou pravdu. Když
člověk užívá spontánně své svobody, měl by

mít možnost žít v pokoji s Bohem, v souladu
s bystrosťou a věcmi. A přitom cítí, že je zavázán
na jakési tajemné a náročné vůli, jež ho po-
nechává v nejistotě o něm samotném i o Bohu,
podobuje jeho svědomí zkoušce a odhřává mu
zártky, o které by se mohl opřít. V záporné
formě zde Job nastiňuje nejvlastnější drama
vítě.

e) [10 15] „zpity trápením“ *urevek omi koni*;
„a vida (?)“ své trápení“ *ure šhonyi hebr*
f) [10 16] „jsi hrdý“ *konj*; „je hrdý“ hebr.
g) [10 17] „své útoky“, *dosl.*: „své nepřítelství“
vdjeka konj; „své svědky“ *vdaka hebr*. – Po-
slední stichem překládáme podle řec. Hebr.:
„střídání a vojsko se mnou“.

²⁰A dny mého žití trvají tak krátké!

²¹Už mě tedy nepozoruj a popřej mi trochu radosti,^h
než nenávratně odejdu

²²do země temnot a hustého stínu,
kde vládnou tma a neporádek,
kde se sám jas podobá tmavé noci!

14 1, 77
Zl 39 14

Nm 16 33 +

Boží moudrost požaduje Jobovo přiznání.

¹Sofar z Naamatu se ujal slova a řekl:

11

²Zůstane mluvka bez odpovědi?

Stačí být hovorný, aby člověk měl pravdu?

³Umlčí tvé tlačené ositaní,
budeš se posmívat a nikdo tě neusadí?

⁴Řekl jsi: „Mé chování je čisté“,
ve tvých očích jsem bez úhony.“^e

⁵Ale kdyby Bůh chtěl promluvit,
otevří rty a odpovědět ti,
⁶kdyby ti odhalil tajemství moudrosti,
jež matou všechny důvtíp,
poznal bys, že Bůh od tebe žádá úcty^f za svou vinu.

Rim 11 33

⁷Hodláš zkoumat hloubku Boží,
dosáhnout Šadaiovu mez?^g

⁸Je vyšší než nebes^h: co si počneš?
Hlubší než šcol: co poznáš?

⁹Ke změření by byla delší než země
a širší nežli moře.

¹⁰Zasáhne-li a uzavře i volá s hromázdění,
kdo mu v tom zabrání?

¹¹Vždyť on zná obojnost člověka;
vidí zločin a všimá si jejⁱ.

¹²Proto se nerozumný musí umoudřit
a muž s mravy divokého osla se dát ochotit^e.

¹³Nuže, naprav svoje smýšlení,
vzáhni k němu své dlaně!^j

¹⁴Zřekneš-li se zla, za něž bys byl zodpovědný,
a nenecháš pod svými stany bydlet nepravosti,
¹⁵pozvedneš čisté čelo,
budeš neočehvňný a nebuděš se bát.

99 5-8
Gn 16 12

/ E3 18

h) [10 20] „dny mého žití“ *jema heidi konj*;
„mé dny, ať přestane“ *jama jahadai hebr*. – „už
mě nepozoruj“, *dosl.*: „pohlédni daleko ode
mne“ *še šin minimemi konj*; „a umísti daleko
ode mne“ *vesit minimemi hebr*.

i) [10 22] Šcol, srv. Nm 16 33 +. – Hebr do-
dává: „jako umává noc, hustý stín“.

a) [11 4] „Mé chování je čisté“ hebr.
b) [11 6] „od tebe žádá úcty“ *jše'alka konj*; „ti
dává zapomenouti“ *jaššah leka hebr*.

c) [11 8] „vyšší než nebesa“ Vulg.; „vyšší ne-
bes“ hebr.

d) [11 11] „(všimá si) jej“ *lo konj*; „ne(všimá
si)“ *lo' hebr*.
e) [11 12] „dát se ochotit“, *dosl.*: „učit se být
(oslem)“ *jilumad konj*; „narodil se (jako osel)“
janzalad hebr.
f) [11 13] Bylo to gesto prosebné modlitby, srv.
Ex 9 29, 33; 1 Král 8 38; 1z 1 15.

- ¹⁶Na své neštěstí už nepomyslíš, zůstane po něm vzpomínka jako po plynoucích vodách.
¹⁷Pak začne život zářivější než poledne a sama temnota bude jako jitra.
¹⁸Budeš mít důvěru, neboť je naděje, i po zmatku^e ulehneš v bezpečí:
¹⁹Když budeš odpočívat, nikdo tě nevyruší a mnoho lidí bude vyhledávat tvou přízeň.
²⁰Zlovolní, ti obracejí vyhaslé oči, nedostává se jim žádného útočiště, jejich nadějí je jejich poslední výdech^h.

Boží moudrost se projevuje především ve zkázonosné Boží moci.

12

¹Job se ujal slova a řekl:

- ²Vy jste opravdu hlasem lidu^e, s vámi vymaže moudrost.
³Já mám rozum tak jako vy, v němž za vámi nezástávám pozadu a kdopak by tohle všechno nevěděl?
⁴Ale člověk je^d na posměch svému příteli, když volá k Bohu, aby dostal odpověď.
 Spravedlivý bez úhony je třetím posměchem.
⁵K neštěstí i pohrdání^e, mluví šťastní lidé, „řánu navíc tomu, kdo vrávorá!“
⁶A přece jsou strany plnění^e v pokoji: plně bezpečí pro ty, kdo popouzejí Boha, i pro toho, kdo si Boha bere do hrsti!
⁷Přej se přece dobytka, aby tě poučil, nebeských ptáků, abys dostal zprávu.
⁸Prozemšití plazi^e dají ti ponaučení, poučí tě moškové ryby.
⁹Neboť kdo z nich všech neví, že to vše udělala Boží^d ruka!
¹⁰On má ve své moci duše všeho živého a dech veškerého lidského těla^e.

- ¹¹Což ucho necocentuje řeč, tak jako patro vychutnává pokrm?
¹²Moudrosti náleží starcům a rozum přísluší vysokému věku.

- g* [11 18] „po zmatku“ dosl.: „(i když) jsi byl zmaten“ *uškapparia* konj.: „budeš pozorně vyhlížet“ *uškapparia* hebr.
h [11 20] To platí i o Jobovi, který už doufá jen ve smrti, 3 21; 6 9; 10 21.
a [12 2] Nejasný text; dosl.: „vpravdě, vy jste ten lid“
b [12 4] „je“ dosl.: „ten je“ řec., syr.: „jsem“ hebr.

- ¹³V Něm však sídlí moudrosti i moc, jemu náleží rada i rozum.
¹⁴Zboří-li on, nikdo nedokáže znovu vystavět, uvězni-li někoho, nikdo neotevře.
¹⁵Zadrží-li vody, je sucho, vypustí-li je, zpřevracení zemi.
¹⁶V něm je síla i důvtip, jemu patří zbloudilý i ten, kdo ho z cesty svádí.
¹⁷Hlupáky dělá z rádců země^e a soudce posilňuje šlensivím.
¹⁸Rozvazuje pás králům a obtačí jejich bedra provazem^h.
¹⁹K něž nechává chodit bošky a podvrací uznávané mocnosti.
²⁰Odhmá slovo nejvíc sebevědomým, starce zbavuje rozumu.
²¹Vylévá potupu na urozené, uvolňuje opasek silákům.
²²Odhazuje hlubiny temnot, na světlo přivádí hustý stín.
²³Rozšiřuje národy, pak je přivádí na mizinu, dává, že se národy rozrostou, pak je hubší.
²⁴Odhmá ducha vévodům země,^e nechává je bloudit po bezcestné poušti,
²⁵čápat v temnotách beze světla a potáčet se jako v opllosti.

13

- ¹To vše jsem viděl na vlastní oči, slyšel na vlastní uši a pochopil.
²Vím toho tolik jako vy, v němž za vámi nezástávám pozadu.
³Mám však co říkat Šadaioví, chci činit výtky Bohu.
⁴Ale vy jste jenom dryáčníci, prazvláštní lékaři!
⁵Kdo vás tedy naučí mlčení, jediné moudrosti, která vám sluší!
⁶Poslouchejte, prosím vás, mě střížnosti, dávejte pozor na obhajobu svých rtů^e.
- f* [12 13] Puncovaná lidská moudrost se svými ukřídlenými zásadami není nic před moudrostí Boží, která se projevuje mocnými dly, vv. 14–16, a která zahabuje lidské autority, vv. 16–25.
g [12 17] Na začátku verše vypouštíme „nechává chodit“ srv. v. 19. – „hlupáky dělá“ *je-sakel* konj.; „bošky“ *solel* hebr. – „země“ řec.; v hebr. vynechano.
h [12 18] Obrtitý text. Čtené *moser* „provaz“ a *masar* „řetěz“ nebo „pouto“ (s Tang a Vulg.) a Klademe tento výraz na místo vy-
- razu* řec. „pás“ (a napak) – Zdá se, že tento obrat připomíná zachazení se zajatci, jímž se odhmalý šaty.
i [12 23] „hubší“ *uvjinehem* konj.; „vede“ *uv-jinehem* hebr.
j [12 24] „země“ řec.; „zavádí je na scenu“ hebr.
a [13 6] Job se vrací k právní proceduře, srv. v. 18 a 9 14+. Chce vyslyšet samotného Boha a odsunout stranou falešné mudrce, kteří se opovrhivě stavějí do role jeho obhájce.

12 26 20
Am 9 2

7 1

10 6

- 13 Ach! Kdybys mi poskytl přísťeší v šecolu, kdybys mě tam ukryl, dokud potrvá tvůj hněv, kdybys mi určil lhůtu, a pak si na mne vzpomněl: —
14 — vždyť, když už člověk zemře, může zase ožít? —
Po všechny dny své služby bych čekal, až by mě přišli vysřídlat.
15 Tj bys zavolal a já bych ti odpověděl; zase bys chtěl uzřít dílo svých rukou.
16 A zatímco teď počítáš všechny mé kroky, už bys pak nechtěl na můj hřích,
17 můj přestupek bys zapečetil do míšku a zakryl bys mé provinění.
18 Bědal! Tak jako se hora nakonec sesune⁵, skála se posune ze svého místa,
19 voda opotřebuje kameny, přival⁶ odnese půdu, tak nadějí člověka ničič ty.
20 Nadobro ho strážíš a on odchází, zohyzdíš ho, pak ho propouštíš.
21 Požívají-li jeho synové úcty, on o tom nic neví, pohrdá-li se jimi, on to nepozoruje.
22 Souží ho jen jeho tělo, nařká jen sám nad sebou!

II. DRUHÝ CYKLUS ŘEČÍ

Job se svou řečí odsuzuje.

15 Eliáz z Temanu se ujal slova a řekl:

- 2 Což moudrý člověk odpovídá lehkomyšlnými důvody a syří se východním větrem?
3 Což se brání neuzřetelnými slovy a řeční bez prospěchu?
4 Ty děláš ještě víc: potlačuješ bázeň, uvádíš v nevážnost zbožné rozmluvy^a.

f) [14 13] Není výslovně řečeno, že tento po- byl v šecolu by měl následovat po smrti a že by se Job potom měl vrátit k životu. Tuto mož- nost navozuje pouze sama situace, kterou si Job představuje. Je v konci, a tak se odva- žuje doufat v ukrytí na jediném místě, na které může myslet mimo tyto zemi. Neboť nebo je vyhrazeno Bohu, srv. Zl 115 16. Kdyby se mohl Job někde schovat po dobu, kdy se vylová Boží hněv, počkal by se pak znovu s tváří Boha, jenž by mu byl nakloněn. Tato situace je rozváděna ve vv. 14–17: na jedné straně Job očekává,í, kdy ho přijdou „vysřídlat“, na druhé straně Bůh dychtí, aby Joba, až přejde jeho hněv, znovu spatřil. A už by nebyla řeč o hříchů, poté co by možné viny byly úplně odpuštěny.

g) [14 18] „nakonec se sesune“ řec., syr.; „v pádu zvařané“ hebr.
h) [14 19] „přival“ *sehphoh* konj.; hebr. *sephela* je určité porušené.

i) [14 22] Dosl.: „jeho hněv nad ním nařká“, srv. Zl 6 5 +. — Člověk v šecolu si tedy uctívá jisté vědomí o sobě. Srv. Nm 16 33 +. Nebo autor chce říci, že tento stín nemyslí už na nic než na sebe a netřpí se pro nic než pro sebe; nebo též že s klostí vzpomíná na svou tělesnou existenci.

a) [15 4] Takto překládáme výraz, jenž zna- mená soustředění ducha na náboženské sku- tečnosti. Tímto výrazem zde zároveň vyjadřu- jeme, že rozjímání a studium Zákonu se rozví- jelo často v ústí formně před Bohem.

⁵Taková slova ti vnanucuje tvá vina a za svůj přijímáš jazyk prohananých.
⁶Tvá vlastní ústa tě odsuzují a nikoli já, ba i tvé rty svědčí proti tobě.

⁷Což ses narodil jako první z lidí?

Byl jsi zrozen dříve než pahorky^a?

⁸Naslouchal jsi Boží radě

a uchvátil jsi moudrost?

⁹Co víš, co bychom nevěděli my,

čemu rozumíš, co je nad naše chápaní?

¹⁰Mezi námi je též sněhobílá hlava, stařec

obtěžený léty více než tvůj otec.

¹¹Pokládáš za tak málo tu Boží úřechu

a umírněný způsob naší řeči?

¹²Jak tě unáší srdce!

A jak koulíš očima,

¹³když obracíš proti Bohu svůj hněv

a pronášíš ty své řeči!

¹⁴Jak by mohl člověk být čistý^a,

jak by zůstal spravedlivý, kdo je zrozen z ženy?

¹⁵Bůh nedůvěřuje ani svým svalům

a nebesa nejsou v jeho očích čistá.

¹⁶Oč méně ta ohavná a zkažená bystři,

člověk, jenž pije nepravost jako vodu!

¹⁷Chci tě poučit, poslouchej mě,

zpravit tě o své zkušenosťi

¹⁸a o podání moudrých,

kteří zůstali věrni svým otcům,

¹⁹jmž jediným byla dána země,

aniž se k nim přimísil kterýkoli cizinec.

²⁰Život zlovolného je neustálé trápení,

spocteny jsou roky přisouzené krtovládci.

²¹V uších mu zní volání na poplach,

v hlubokém míru se naň vrhá ničitel.

²²Nepočítá už s tím, že by unikl temnotám,

a vidí, že je určen^a meči,

²³přikázán za pastvu supovi.

Víš, že jeho zkáza je blížká^f.

b) [15 6] Job se prozrazuje svou řečí: jeho pro- blažování vlastní nevinou prozrazují, že chce za- stít nějakou vinu.

c) [15 7] Prvá otázka staví proti Jobovi prv- ního člověka, ten by ze sebe mohl dělat mistra moudrosti. Druhá otázka proti němu parné a *fortiori* staví Moudrosti samu, která se zrodila dřív než pahorky, Pr 8 25, a od té doby je stále v Boží radě, Pr 8 22–31; srv. Job 28 23–27; Mdr 8 3–4.

d) [15 14] Eliáz se vrací ke svému předcho-

Sir 49 16
Pr 8 25
Jer 23 18
Rim 11 34

4 17–18
14 4+

34 7

8 8–10
Dt 32 7–8

Mdr 17 3n

18 11

Hodina temnot²⁴ ho děsí,
skřícenost a úzkost ho zaplavují
jako král rozhodnutý k útoku.

²⁵Pozvedal ruku proti Bohu,³
odvažoval se vzdorovat Sadajovi!

²⁶Vyrážel na něho se skloněnou hlavou,
se štírem a mohutných vypuklinách.

²⁷Tvář se mu pokrýla tukem,
na ledví mu narostlo sádlo.

²⁸Obsadil zničená města,
domy, v nichž se nebydlelo

a jež hrozily sesutím;

²⁹neobohatí se však, jeho majetek nevydrží,
už nerozesete po kraji svůj stín⁸,

(neunikne temnotám),
³⁰plamen vsuší jeho mladé výhonky,
jeho květ odnese vítr⁴.

³¹Ať se nespoletá na svůj vysoký vzrůst,
neboť by podléhal sebeklamu.

³²Předčasně uschnou jeho palmy,¹
a jeho větvě se už nezazelenají.

³³Jako vínná réva setřese své zelené plody,
jako olivovník shodí svoje květy.

³⁴Ano, plemeno bezbožníka je neplodné,
stan prodejného muže stráví oheň.

³⁵Kdo počíná soužení, plodí neštěstí
a nese v sobě plod zklamání⁸.

Od nespravedlnosti lidí ke spravedlnosti Boží.

¹Job se ujal slova a řekl:

16

²Kolikrát jsem už slyšel takové řeči
a jáci jste to zarmocující těšitelé!

³Bude už konec tím jalovým řečem²?

Nebo zase: „Jaké zlo tě má k tomu, že se bráníš?“

⁴Ach! I já bych dokázal mluvit jako vy,
kdybyste byli na mém místě;
mohl bych vás zasypávat⁴ řečmi
a potřásat nad vámi hlavou⁶,

⁶ [15 29] „stín“ řec.; v hebr. je neznámé slovo.

– Následující stichem, jež zčásti opakuje v. 22⁸,

– Princíp vyslovený v tomto verši je v téže

podobě formulován v Iz 59 4, v takřka stejné

i v Zl 7 15; odlišným obratem je vyjádřen v 4

8: 5 6; Pě 22 8. Srv. také Gal 6 8, kde ovšem se

dosah principu rozšiřuje do eschatologického

měřítka.

⁸ [15 30] „jeho květ“ řec.; „jeho ústa“ hebr. –

„odnese (vítr = bude odnesen větrem)“ *ansar*

koni.; „odbočí“ *zagarasur* hebr.

⁴ [15 31] „svůj vzrůst“ *si'ô* koni.; srv. 20 6;

„marťnost“ *šavu* hebr., a vyncháváme *nite ah*

dosl.: „je zbloudilý“.

⁸ [15 32] „uschnou“ verze; „bude naplačen“

hebr. – „jeho palmy“; čtenie-li slovo *temnotata*,

výraz, který je navíc v předěšené verši, jako

temnotata.

⁸ [16 4] „zasypávat“ *zabhidah* koni.; „přiměř“

zahirah hebr.

⁶ [16 4] Gestio, jež vyjadřuje buď soustrast

anebo pohrdání či vysměch.

⁸ [16 11] „lidem nespravedlivým“, dosl.: „ne-

spravedlivému“ (kolektivum) verze; „ulčen-

kovi“ hebr.

⁸ [16 20] „ten, kdo vykládá mé...“ *malis* koni.;

⁵Slovy vás posilovat,
pak přestat hýbat ry.

⁶Alle když mluvím, mé utopení neustává,
odmlčím-li se, co z něho mizí?²

⁷A nyní mě zahání do úzkých;
tys postihl hrdzou všechny lidi kolem mne

⁸a oni na mne dotírají,
ten, kdo mě tupí¹, se stal mým svědkem,
staví se proti mně, do očí mě vlní;

⁹Jeho hněv drásá a pronásleduje mě
a cení skřípající zuby.

Mí protivníci si o mne osíří své pohledy
¹⁰a výhružně otvírají ústa.

Jejich výsměch mě zasahuje jako políčky;
vespolek se proti mně stocují.

¹¹Ano, Bůh mě vydal lidem nespravedlivým,³
zlovlníkům do rukou mě uvrhli.

¹²Žil jsem si klidně, když tu mnou otřásl,
chopil mě za šíji, aby mě zlomil.

Udělal si ze mne kerč:
¹³obklíčuje mě svými šípy,
bez milosti mi probodává ledví

a rozlévá na zem moji žluč.

¹⁴Otvírá ve mně jeden průlom za druhým,
vrhá se na mne jako válečník.

¹⁵Ušil jsem si na kůži pytlouinu,
svě čelo vrhl do prachu.

¹⁶Tvář mi zrudla slzami
a stín mi pokrývá víčka.

¹⁷Přesto v mých rukou není vůbec násilí
a má modlitba je čistá.

¹⁸Země, nepřikryvej mou krev,⁴
a ať můj křik stoupá bez ustání.

¹⁹Od nynějška mám v nebesích svěčka,
tam nahore stojí můj zástánce.

²⁰Ten vykládá mé myšlenky u Boha,
před nímž tečou mé slzy⁵,

nebyla přikryva prachem země, Gn 4 10; 37 26;
Iz 26 21; Ez 24 8. Na smrt znaný Job si přeje,
aby stále trvalo volání o pomstu v jeho pří-
st. Zl 5 11, na zemi jeho krev a u Boha křik
jeho modlitby. Tato modlitba je zosobněna,
a proto se může stát u Boha Jobovým „svěd-
kem a zástáncem“, v. 19. Oba tyto výrazy však
mlžněme vzít do úvahy na samého Boha, Boha věr-
nosti a dobroty, jehož se Job v záblesku naděje
dovozívá. Také lze pomýšlet na to, že jde o ně-
jakého Jobova prostředníka. Kontext svědčí
podle všeho nespíš pro první výklad.

⁸ [16 20] „ten, kdo vykládá mé...“ *malis* koni.;

² [16 18] Krev volá k Bohu o pomstu, pokud

Zl 8 3 4

19 25+

20 6-7

5 6-7; Pě 22 8

Zl 7 15

Gal 6 8

Mt 27 39

10 21

Kaz 12 1-7

17

¹Můj dech se ve mně vyčerpává
a scházejí se mi hrobaři^a.

²Mými druhy jsou jen posměváčci,
jejichž tvrdost trýzní mé probděné noci.

³Polož si tedy sám před sebe mou záruku,^b
kdo by si totiž se mnou chtěl plácnout^c?

⁴Uzavřel jsi jejich srdce rozumu,
proto se žádná ruka nezvedne^c.

⁵Jako ten, kdo zve své přátele k dělení,
zatímco oči jeho synů se stravují touhou,

⁶stal jsem se terčem posměchu^d lidí,
člověkem, jemuž se plivá do tváře.

⁷Mé oči hasnou zářmutkem,
mé údy se tráť^e jako stín.

⁸Při tomto pohledu přímí lidé zasnou^f,
nevinný se rozhoduje na bezbožníka,

⁹spravedlivý se upevňuje ve své cestě,
vzrůstá síla muže čistých rukou.

¹⁰Nuže, vy všichni, dejte se zras do toho
a já mezi vámi nenajdu jediného moudrého!

¹¹Mé dny utekly i s mými záměry^g
a struny mého srdce se strhaly.

¹²Noci se chce dělat den;

¹³Mou nadějí je bydlet v šeuolu,
rozprostití si lože v temnotách.

²¹ať hájí věc člověka, jenž má spor s Bohem,
jako brání svého blížního smrtelník.

²²Protože roky mého života jsou sečteny
a odcháším cestou bez návratu^h.

¹Můj dech se ve mně vyčerpává
a scházejí se mi hrobaři^a.

²Mými druhy jsou jen posměváčci,
jejichž tvrdost trýzní mé probděné noci.

³Polož si tedy sám před sebe mou záruku,^b
kdo by si totiž se mnou chtěl plácnout^c?

⁴Uzavřel jsi jejich srdce rozumu,
proto se žádná ruka nezvedne^c.

⁵Jako ten, kdo zve své přátele k dělení,
zatímco oči jeho synů se stravují touhou,

⁶stal jsem se terčem posměchu^d lidí,
člověkem, jemuž se plivá do tváře.

⁷Mé oči hasnou zářmutkem,
mé údy se tráť^e jako stín.

⁸Při tomto pohledu přímí lidé zasnou^f,
nevinný se rozhoduje na bezbožníka,

⁹spravedlivý se upevňuje ve své cestě,
vzrůstá síla muže čistých rukou.

¹⁰Nuže, vy všichni, dejte se zras do toho
a já mezi vámi nenajdu jediného moudrého!

¹¹Mé dny utekly i s mými záměry^g
a struny mého srdce se strhaly.

¹²Noci se chce dělat den;

¹³Mou nadějí je bydlet v šeuolu,
rozprostití si lože v temnotách.

^ati, kdo vykládají mě...“ nebo „ti, kdo se mi
posmívají“ *mešay* hebr. – „před nímž“ podle
řec.; v hebr. vynecháno.

^b [16 22] Doufá Job, že bude ospravedlněn,
ještě než zemře, a přejde si, aby Bůh slyšel jeho
křik, neboť naděšel se? Anebo toto výcho-
dsko odníhá jako iluzorní a očekává už jen
svůj blízký konec?

^c [17 1] „ve mně“ *immi* koni; „mé dni“ *jamaj*
hebr. – „hrobaři“ *koberim* koni; „hroby“ *keba-
rim* hebr. – „scházejí se“ *naz'ava* koni; „ubha-
snají“ *naz'ava* hebr. Hebr. by se dalo dosl.
chápat takto: „můj dech se vyčerpává, mé dni
uhasnají, pro mne hroby“.

^d [17 3] Právni úzus. Tímto gestem, srov. Pr 6
1; 17 18; 22 26; Sir 29 14–20, zastoupil ruči-
tel zadluženého člověka, aby zastavil exekuci
a složil kauci. Když Job vidí hloupost svých
přátel, žádá, jak se zdá, Boha, aby jeho ruči-
lem byl on sám.

^e [17 4] „se žádná ruka nezvedne“ *lo' tarum
jadam* koni; „nezvedneš“ *lo' temnem* hebr.

^f [17 6] „terčem posměchu“ verze; „abych
ovládl“ hebr. (chybná vokalizace).

^g [17 7] „se tráť“ *kalm* koni; „všichni“
kulam hebr.

^h [17 8] Biblický výraz pro vzrůstání, které po-
ctívá svědkové portretání nad Božím trestem
postihujícím viníky. Tak je tomu u Jobových
přátel: při pohledu na jeho neštěstí se navzá-
jem poučují o Boží spravedlnosti podle příja-
ných předstáv. Job se této konvenční moudrosti
a zbožnosti vysmívá.

ⁱ [17 11] „s mými záměry“ koni; v hebr. se
„záměry“ chápou jako podnět následujícího
slovesa.

^j [17 12] „zahánějící“ *mešameh* koni; „tvářít
v tvář (temnoty)“ nebo „více než (temnoty)“
mešame hebr.

Hněv nezmuže nic proti řádu spravedlnosti.

¹Blitdad ze Suachu se ujal slova a řekl:

18

²Jak ještě dlouho budete klást překážky řečem?

³Uvažujte, pak budeme mluvit^a.

⁴Proč nás pokládáš za zvířata,
což v tvých očích platíme za hovada^b?

⁵Kvůli tobě, který se drásáš ve svém vzteku,
snad zpusíme země
a skály opustí své místo?

⁶Zlovohlkovo světlo musí zhasnout,
jeho žhoucí plamen už nesmí zářit.

⁷Světlo pod jeho stánem se kalí,
lampa, jež mu svítila, zhasíná.

⁸Jeho různé kroky se kráčí,
on ve svých zaměrech klopýtlá.

⁹Vzdýř jeho nohy ho ženou do sítě
a on kráčí vpřed mezi tenata.

¹⁰Osidlo mu zachycuje patu
a past se nad ním zavírá.

¹¹Smyčka, jež ho má chytit, je ukryta v zemi,
na stezce ho čeká jáma.

¹²Ze všech stran ho děsí hrůzy
a jdou za ním krok za krokem.

¹³Jeho druhem se stává hlad^c,
neštěstí mu stojí po boku.

¹⁴Nemoc mu šírá kůži^d,
Prvotozence Smrti^e mu hryže údy.

¹⁵Vytrhnují ho z přistřeší jeho stanu
a ty ho povlečeš ke Králi děsů^f.

¹ [17 15] „mé štestí“ řec.; hebr. opakuje „moje
naděje“.

² [17 16] „po mém boku“ řec.; „u zavor (še-
oluy“ hebr. – „propadnou se“ řec.; „odpoučinek“
hebr. (pouze vokalizká oprava).

³ [18 2] Tento verš se patří obrací na Sofara
a Elifáza.

⁴ [18 3] „platíme za hovada“ *nidminu kabhar*
koni; „jsem nečistí“ *nimnu* hebr.

⁵ [18 12] „jeho druhem“ *tio* koni; „jeho si-
lou“ nebo „jeho neštěstím“ *omo* hebr. – „hlad“
koni; „hladový“ hebr.

¹⁴Volám na hrob: „Jsi můj otec!“
Na červa: „Ty jsi má matka a má sestra!“

¹⁵Kde tedy je moje naděje?
a mé štestí, kdo je spatří?

¹⁶Sestoupí po mém boku do šeuolu,
propadnou se i ony v prach^g?

12 7-8

16 9-10

Jan 8 12+
Jer 25 10Ži 18 37
Pr 4 12
Ži 35 7-8;
140 615 21
Mdr 17 10-14

Dl 29 22
Iz 34 9
Zl 11 6

Zl 9 6, 34 17
Př 10 7

Zl 37 28

¹⁵Můžeš bydlet ve stanu, který mu už nepatří,
a jeho ovčín posypou sítou⁶.

¹⁶Dole mu usychají kořeny,
nahore mu uvadají větvičky.

¹⁷Vzpomínka na něj mizí ze země,
v kraji zaniká jeho jméno.

¹⁸Vyhánějí ho ze světla do temnot,
je vyhošťován ze země.

¹⁹Mezi svými lidem nemá pokolení ani potomstvo,
tam, kde přebývá, po něm nikdo nežstane.

²⁰Jeho konec ohromuje západ
a východ nemá děs.

²¹Není jiný údel pro přibytky nespravedlnosti.

Toto se stane s místem kohokoli, kdo uznává Boha.

Vítězství viry v opuštěnosti od Boha i od lidí.

19 Job se ujal slova a řekl:

Jak dlouho mě ještě budete soužit

a dřití svými řečmi?

³Hle, už poděsáté mě urážíte

a bez osyzechu se mnou španě nakládáte.

⁴Kdybych byl pobloudivl,

můj poklesek by zůstal pouze ve mně⁷.

⁵Ale když opravdu myslíte, že nade mnou máte vrch,

a kladete mi mou potupu za vinu,

⁶žežte, že sám Bůh mi ublížil

a zapředl mě do své sítě⁸.

⁷Volám-li, že se děje násilí, žádná odpověď;

odvolávám-li se, soud nikde.

⁸Postavil mi do cesty nepřekročitelnou zed',

mé stezky zavalil temnotou.

⁹Zbavil mě slávy,

korunu mi sňal z hlavy.

¹⁰Ze všech stran mě podlévá, abych zmizel,

vyvrací mou naději jako strom.

¹¹Plane proti mně hňvem

a pokládá mě za svého protivníka.

¹²Vespolek přišla jeho vojska;

prorazila si ke mně přístupovou cestu,

utábořila se okolo mého stanu.

¹³Mé bratry ode mne vzdáli,

mí známí se mi snaží vyhýbat.

Zl 38 12;
69 9, 88 9, 19

g) [18 15] Doslovný překlad, ale text je asi porušený. Některé kritické návrhy čist sít-
chou: „zapadá se jeho stan“ (*oššan mubbeš misto-
tššan mubbeš lo*), kvůli paralele se sítou, sym-
bolem neplodnosti, srv. Dt 29 22; Iz 34 9; Zl
11 6, a zde snad deznítkám prostředkem.

c) [19 4] Poklesek, sejž by utrpěl omlouvalo,
srv. 6 24+. Kec, dodává: „vyřčením slov, která
se nesluš, mylnou a nevhodnou řečí.“

b) [19 6] Není to tak, že by se Job sám chytil
do sítě svých chyb, srv. 18 8.

¹⁴Mí příteluzní a mí důvěrní přátelé zmizeli,
hosté mého domu na mne zapomněli.

¹⁵Mé služby mě pokládají za veřtelce,
jsem v jejich očích cizincem.

¹⁶Volám-li svého služebníka, on neodpovídá
a sám ho musím úpěnlivě prosit.

¹⁷Mé ženě je odporný můj dech,
mým vlastním bratřím^d můj západ.

¹⁸Ba i výrostci mi dávají nalevo pohrdání,
vstanu-li, začnou si mě dobírat.

¹⁹Všichni má důvěrní druhové se mě hrozí,
mí oblíbenci se obrátí proti mně.

²⁰Mé maso pod kůží propadá hnilobě
a kosti se mi obnažují jako zub^e.

²¹Situje se, situje se nade mnou, přátelé moji!
Neboť mě zasáhla Boží ruka.

²²Proč se na mne vrháte jako sám Bůh,
aniž se nasýtíte mým masem?

²³Ach! Přál bych si, aby má slova byla sepsána,
aby byla vyřyta jako nápis,

²⁴železným dlátem a bodcem^f
navěky vytesána do skály!

²⁵Já vím, že můj Obhájce^g žije,
že on jako poslední povstane nad prachemⁱ.

²⁶Po mém probuzení mě postaví vedle sebe^j
a ve svém těle uzříím Boha.

c) [19 14] „hosté mého domu“, přesunuto ze
začátku v. 15.

d) [19 17] Dosl.: „synům mého břicha“. Pro
označení dětí téhož otce je tato formule zcela
neobvyklá, příležitostně se na ně může apliko-
vat nejvyšší výraz „plod břicha“ (srv. Dt 28 53;
Mich 6 7; Zl 132 11). A jelikož básník na ji-
ných místech předpokládá, že Jobovy děti jsou
mrtvé (srv. 8 4; 29 5), jde spíš o polotrodé sou-
rozence, kteří mají s Jobem touž matku, a for-
mule je částečně vysvětlena veršem 3 10 (srv.
též Zl 69 9: „synové mé matky“).

e) [19 20] Veš opraven podle řec.: hebr.: „mé
kosti se mi lepí ke kůži a k masu a přechám
s kůží svých zubů“.

f) [19 24] „a bodcem“ *zussiporen* podle Jer 17
15: „a oloveným“ *ave'oparet* hebr.

g) [19 25] Slovo *go'el*, jehož význam zachycuje
výraz „obhájce“ jen nedokonalé, je termínus
technicus izraelského práva, srv. Nm 35 19+.
Je často aplikován na Boha, jenž zachraňuje
svůj lid a mstí utlačované. Rabínské židovství
vedlo spíše k tomu, aby se k překladau „můj vy-
kupitel“ – Přátelé Joba jen pomlouvají, a od-
suzují, a on tedy očekává Obhájce, jímž není
nikdo jiný než Bůh sám, ledáže by se v něm měl

vidět nějaký nebeský prostředník, který by se
ujal Jobovy obhajoby a smířil by ho s Bohem,
srv. 16 19. Ale Job nadále věří, že jeho škestí je
ztraceno a že smrti je blížká. Bůh zasáhne a po-
mstí jeho věc teprve po Jobově smrti. Přesto
Job douhá, že bude svědkem vítězství obhajoby,
že „vidě“ svého mistře. Zatímco předtím si
představoval, 14 10–14, že by mohl po dobu
hřevu vyčkávat v šoulu, zde tedy u něho do-
chází ke vzpětí viry v Boha, jenž může člověka
přivést ze šoulu nazpět (srv. 1 Sam 2 6; 1 Král
17 17–24; Ez 37), takže počítá s přechodným
návratem k tělesnému životu na dobu pomsty.

Tento krátký „výkyv“ Jobovy viry mimo nepre-
kročitelné hranice smrtelnosti, vyvolány přá-
ním, aby uspokojil svoji potřebu spravedlnosti
v zoufalé situaci, je předzvěstí vřejšovaného zle-
vení o tělesnem vzkrášení, srv. 2 Mák 7 9+.

h) [19 25] „povstane“, právnícký termín, uží-
vaný často pro úkon svědka nebo soudce, 31
14; Dt 19 16; Iz 2 19, 21; Zl 12 6. – Termínu
„poslední“ je zde užito obdobně jako v Iz 44 6;
48 12.

i) [19 26] „mém probuzení“ *uri* konj.; „mé
kůži“ *ori* hebr. – „mé postaví vedle sebe“ *zeška-
poni'itno* konj.; „zmíňti to“ *nihšepu zo t* hebr.

Zl 41 10; Srv 6
Jan 13 18

Zl 27 2

16 18 21+

²⁷Ten, jehož uvidím, bude na mé straně; ten, na nějž budou hledět mé oči, nebude cizinec. A mé ledví ve mně se stravuje.

²⁸Když říkáte: „Jak ho sklíčit, jakou na něm najdeme záminku?“

²⁹Bojte se sami meče, neboť proti vinám vzplaně' hněv a vy poznáte, že soud je.

27 13-23 **Rád spravedlnosti nezná výjímku.**

¹Sofar z Naamatu se ujal slova a řekl:

20

²Také mé myšlenky se bouří k odpovědi, proto se mě zmocňuje taková netrpělivost.

³Dostalo se mi ponaučení, jež mě uráží, ale můj duch mi napovídá odpověď:

⁴Nevíš, že odezvědy,

od doby, kdy byl na zemi postaven člověk,

⁵je zlovlníkovy veselí krátké

a radost bezbožníka trvá jen okamžik?

⁶I kdyby jeho postava sahala až do nebe,

kdyby se hlavou dotýkal mraků^a,

⁷jako příznak mizí navěky,

a kdo ho viděl, říkájí: „Kde je?“

⁸Uletá jako nepolapitelný sen,

prchá jako noční vídina.

⁹Oko navyklé naň hledět ho už nevidí,

svému příbytku se stává neviditelným.

¹⁰Jeho synové budou muset odškodnit chudé,

jeho děti^b navrátit jeho bohatství.

¹¹Jeho kosti byly plné mladistvé síly;

ta s ním teď leží v prachu.

¹²Zlo chutnávalo jeho ústům sladce,

ukrýval je pod jazykem,

¹³pečlivě je opatroval,

zadržoval je vproštěd ponebí.

¹⁴Tento pokrm se v jeho útroubách kazí,

stává se uvnitř jedovatou žlučí.

¹⁵Musí vyzvrátit pohlcené bohatství

a Bůh ho nutí vrátit nepoctivě získanou věc.

¹⁶Nasával zmiří jed:

jazyk zmiří ho zabíjí.

¹⁷Už nepozná potoky oleje^c,

proudu medu a mléka.

Dt 32 32-33

29 6

^j) [19 29] „vzplane“ podle řec.; hebr. nesto-
zumitelné.

^a) [20 6] Bible se nejednou zmiňuje o itánské
pýše člověka v jeho počátcích, srv. Gn 11 4;

^b) [14 13-14; Ez 28 2, 17] Jaro tradice, jež má
spíš mytologický ráz, se shoduje s tradicí Gn 3
a obouj vysvětluje pád člověka pýchou.

^b) [20 10] „jeho děti“ *uvidájetu* koni; „jeho
ruce“ *uvidájetu* hebr.

^c) [20 17] „oleje“ *jischar* koni; „řeky“ (pojí se
k tomu, co následuje) *nahane* hebr.

840

¹⁸Až bude vracet své zisky, ztratí svůj veselý vzhled^d,
to spokojené vzezření z dob, kdy se mu dařilo obchody.

¹⁹Protože ničil chýše^e chudých,

kradl domy, místo aby je stavěl,

²⁰protože jeho choutky byly nenasycené,
nezachránil ho jeho poklady^f;

²¹protože nikdo neunikl jeho hlavosti,
nepotrvá jeho bohatství.

²²Za plné hojnosti ho zachvátí úzkost,
bída se na něho vrhne ze vši síly;

²³Bůh na něj vypustí svůj planoucí hněv,
vrhne na jeho tělo déšť šípů^g.

²⁴Prchne-li před železnou zbraní,

²⁵Ze zad mu tří šíp^h,

²⁶z jater třípytívy hrot.

²⁷Táhnou proti němu hrůzy;

²⁸všechny skryté temnoty jsou tu, aby ho uchvátilyⁱ.

²⁹Šírá ho oheň, ježž někdo nezažítá^j;

³⁰a stravuje, co zbylo v jeho stannu.

³¹Nebeas odhalují jeho nepravost

a povstává proti němu země.

³²Výnos jeho domu odtéká

³³jako potoky v den hněvu.

³⁴To je osud, ježž Bůh chystá zlovlnnému,
dědicství, jež určuje proklátému^k.

Dt 32 41-42

Mdt 5 17-23

15 21; 18 14

Zl 88 16-17

1 16; 15 34

12 24 18

= 27 13

Zl 21 8

21 Popření skutečnosti.

¹Job se ujal slova a řekl:

21

²Poslyšte, poslyšte má slova,

dopřijte mi té úřechy.

³Strpte, abych promluvil i já;

až skončím, posmívejte se po libosti.

⁴Copak já svaluji vinu na nějakého člověka?

⁵Zrácím trpělivosti bezdůvodné?

⁶Věnujte mi pozornost: užasnete

a položíte si ruku na ústa^a.

^a různé pohromy, a země, již otřásá Boží hněv,
se k tomu nicivému dluh přidružuje jako při
eschatologickém soudu, srv. 12 24 18.

^b) [20 25] „šíp“ podle řec.; „vystřelil“ hebr.

^c) [20 26] „aby ho uchvátily“ *hispatu* koni;

„pro jeho skryté věci“ *hispatu* hebr. – jde
o temnoty šedlu, jejichž předtuchou byla ima
egyptská, Ex 10 21.

^d) [20 26] Blesk.

^e) [20 29] „proklátému“ *mar'ar* koni; „jeho
slova“ *imro* hebr.

^f) [21 5] Toto gesto výrazně naznačuje ml-

srv. Dt 32 41; Mdt 5 18-20, posílá nemoci

hebr.

^g) [20 20] „nezachránit ho jeho poklady“ koni;

„svým pokladem (?) nezachránit“ hebr.

^h) [20 23] Hebr. na začátku přidává: „zatímco
on plnil své břicho“, v řec. vynesčano. – „šípů“
šimaru koni; „na něho“ *šalmo* hebr. – Ob-
dobné obrazy popisují kolektivní trest Izraele
nebo národu. Bůh válečnick vladne zbraněmi;

srv. Dt 32 41; Mdt 5 18-20, posílá nemoci

841

Jer 12-12
Zl 73 3-12
Mal 3 15, 18-19

6) Já sám, když na to pomyslím, jsem zděšený,
mé tělo zachvacuje třes.

7) Proč zůstávají zlovůlici naživu,
dožívají se stáří a zvěšují svou moc?
8) Jejich potomstvo se před nimi upevňuje
a jejich ratolesti jim přerývají⁹ před očima.

9) Pokoj jejich domů se nemá čeho bát,
Boží přisnost je šetří.
10) Jejich byk bezpečně oplodňuje,
jejich kráva se telí a nezmetá.

11) Své hochy nechávají pobíhat jako ovce,
své děti poskakovat jako jeleny¹².

12) Zpívají s bubínky a citerami,
radují se za zvuku flétny.

13) Jejich živoř se dokoná ve štěstí,
v pokoji sestupují¹⁴ do šolů.

14) A oni přesto říkají Bohu: „Odstup od nás,
nelíbí se nám poznávat tvé cesty!”

15) Co je Šadaj, že mu máme sloužit,
jaký z toho máme užitek, když ho vzýváme?“

16) Což oni nedrží své štěstí v rukou
a což Bůh není zapuzen z rady zlovůlnků?

17) Vidíme často, že lampy bezbožníka uhasíná,
že se na něho snaží nešťestí,
že Boží hněv ničí jeho majetek,¹⁸

18) že ho vítr honí jako slámu,
že vír ho unáší jako plevu?

19) Vyčkává snad Bůh, že ho ztrestá v jeho dítětech?
Ale ať je přece potrestán on sám ať to ví!

20) Ať na vlastní oči vidí svou zkázu²¹,
ať se napájí Šadajovým hněvem!

21) Co mu záleží na tom, jaký osud potká jeho dům po něm,
když bude ukončen sled jeho měsíců?²²

22) Ale učíme snad Boha vědění,
jeho, jenž soudí nebeské vyrosti?²³

23) A zase: jeden umírá v plné síle,
na vrchole štěstí a pokojně,

čeni, když se každé slovo zdá mané nebo
nerozumné.
b) [21 8] „přerývají“ *‘omedin koni*; „s nimi“
‘šimam (proi se ke slovu „ratolesti“) hebr.
c) [21 11] „jako jeleny“ konjekturalní přída-
vek podle Zl 114 4-6.
d) [21 13] „sestupují“ syr.; Vulg.; „jsou zde-
šeni“ hebr.
e) [21 14] „Bohu“, dosl.: „jemu“ koni; hebr.
kladě zájmeno v první osobě.
f) [21 17] Dosl.: „jeho majetek zručen (hně-“

veny)“ *‘jahubal halgo*“ koni; „ničí snad zle“
nebo „dělá snad úděly“ *‘hablim jehalloq* hebr.
g) [21 19] Starobylý a uznávaný názor. Ex 34
7; Dt 5 9, později korigovaný. Dt 24 16; Jer
31 29; Ez 18; srv. Jan 9 1-3. Jób poukazuje na
jeho nedostatek: bezbožník tím nebude trpět
a nebude o tom nic vědět; srv. 14 21-22.
h) [21 20] „svou zkázu“ verze; hebr. text
potvršen.
i) [21 23] Další matoucí skutečnost: jak roz-
marné si smrt vybírá své oběti.

842

24) boky oplývajícími tukem²⁵,
s kostmi, v nichž je štávaný morek.

25) A druhý hyne s hořkostí v duši,
aniž okusil štěstí.

26) Pospolu uléhají do prachu
a přikryje je červ.

27) Achi! Dobře vím, co si myslíte,
jak špatně o mně smýšlíte.

28) Říkáte: „Co se stalo s domem velkého pána,
kde je stán, v němž bydleli zlovůlici?“²⁹

29) Neptáte se pocestných,
přehlížíte, co vypravují?

30) den pohromy bývá zlovůlník ušetřen,
v den hněvu bývá uchráněn.

31) A kdo mu tedy do očí vyryká jeho chování
a splácí mu, co on udělal?

32) Zanesou ho na hřbitov,
kde bdí nad svou mohylou.

33) Hroudy rokle mu jsou sladké
a všechno obyvatelstvo jde v průvodu za ním.³⁴

34) Co tedy znamenají vaše plané útechy?
A jaký klam je ve vašich odpovědích!

3. TŘETÍ CYKLUS ŘEČÍ

Bůh trestá pouze ve jménu spravedlnosti.

22 ¹Elifáz z Temanu se ujal slova a řekl:

2) Může být člověk k užítku Bohu,
když rozumná bystrosť je užitečná jen sama sobě?

3) Má Šadaj zájem o tvou spravedlnost,
získá něco z tvého bezúhonného chování?

4) To snad pro tvou zbožnost tě trestá
a přichází se s tebou soudit?

5) Není to spíš pro tvou velkou špatnost,
pro tvé bezmezné viny?

6) Požadoval jsi bezdůvodně zástavy od svých bratří,
obíral jsi nahé o oděv;

7) opomíjel jsi napojit žíznivého
a odmítl jsi chleba hladovému;

8) vydával jsi půdu pochopovi,
aby se na ni usídlil obilnec;

9) poslal jsi vdovy pyč s prázdňými rukama
a dítři jsi ramena širotků¹.

j) [21 24] „boky“ syr.; hebr. text je nejasný –
„tukem“ verze; „mlékem“ hebr.

k) [21 33] Text dodává: „a před mím nešťastný
dáv“, ide bezpochyby o glosu.
l) [22 9] Seznam vin, jež Elifáz neopodstat-

něné přičítá Jobovi, je pozoruhodný svým
zdůrazňováním provinění proti spravedlnosti
a proti bliženské lásce, byť šlo jen o opomenutí.
Takto připomíná učení proroků, srv. Jobovu
obhajobu, 29 11-17; 31.

Kaz 9 2-3

Př 11 4
Am 5 18 +
Řim 2 3-6

35 7
Lk 17 7-10

29 11-17; 31
Ex 22 25-26
Lz 58 7
Ez 18 7
Mt 25 42a

31 16-20
Ex 22 21

843

18 8:11; 19 5

¹⁰Proto tě obchvacují síře
a děsí tě nenadále hrůzy.

¹¹Světlo potemnělo⁶, ty už nevidíš
a zavaluje tě spousta vod.

¹²Což není Bůh nejvýše na nebesích,

což nevidí⁷ hlavy hvězd?

¹³A protože je tam nahoře, tys řekl: „Co ví Bůh?⁸
Může soudit přes temný mrak?

¹⁴Mračna jsou pro něho nepřehlédným závojem
a on se prochází po obvodu nebes.“

¹⁵Chceš tedy chodit tou prastarou cestou,
po níž šlapali zvrácení muži?

¹⁶Ti byli uchvaceni předčasně
a řeka zatopila jejich základy.

¹⁷Protože oni říkali Bohu: „Jdi od nás pryč!
Co nám Šadaí může udelat?“

¹⁸A on plnil majetkem jejich domy

a přitom byl od úradku zivovníků daleko!

¹⁹Při pohledu na to se spravedliví radovali
a bezúhonný muž se jim vysmíval:

²⁰„Jak byli naši protivníci potlačeni!
a jaký to oheň pohltí jejich nadbytek!“

²¹Nuže! Usmí se s ním a uzavří mír:
tak se ti navrátí štěstí.

²²Přijmi z jeho úst poučení,
jeho slova si vlož do srdce.

²³Vrátíš-li se k Šadaiovi v pokore⁹,
odstraníš-li ze svého stanu nespravedlnost,

²⁴odložíš-li do prachu své zlato,
Ohl mezi oblázky v potoce,

²⁵bude pro tebe Šadaí zlatými pruty
a hromadou stříbra.

²⁶Pak se budeš těšit ze Šadaie
a pozvedneš k Bohu svou tvář.

²⁷Tvé modlitby on vyslyší
a ty budeš moci splnit svoje sliby.

²⁸Všechno tvé podnikání se ti zdaří
a na tvé cestě zazáří světlo.

²⁹Neboť on poníží pých vzpurných⁶,
ale zachrání je člověka se sklopenýma očima.

Bůh je daleko a zlo má vrch.
¹Job se ujal slova a řekl:

³⁰Osvozuje člověka bez viny;
můj čistě srdce a budeš zachráněn.

²Stále je můj nátek vzpourou;

jeho ruka⁷ nadále tíží navzdory mému úpění.

³Ach! Kdybych věděl, jak ho zastihnou,
jak dojít až k jeho příbytku,

⁴zahájil bych před ním při,
má ústa by byla plná stížností.

⁵Roznal bych, jak zni jeho odpověď,
dával bych pozor, co mi řekne.

⁶Vložil by do toho sporu se mnou všechnu svou sílu?
Ne, stačilo by mu, aby mi věnoval pozornost.

⁷Rozpoznal by ve svém protivníku přímého člověka
a já bych dosáhl vítězství své věcí⁸ navěky.

⁸Jdu-li na východ, on tam není,
na západ, nevidím ho.

⁹Když ho hledám na severu, nedá se rozeznat,
zůstává neviditelný, obrátím-li se k jihu⁹.

¹⁰A přece všechno mé počínání¹⁰ on zná!
Ať mě dá do výhně: jako ryzí zlato odtud vyjdu!

¹¹Má noha se přimkla k jeho krokům,
chodil jsem po jeho cestě bez odchylení;

¹²nezanedbával jsem příkázání jeho rtů,
uchovával jsem v nitru slova jeho úst¹¹.

¹³Ale on rozhoduje¹², kdo u něho přivodí změnu?
Co si usmyslel, to splní.

¹⁴Vykona tedy rozsudek nade mnou
jako tolik svých jiných nařízení!

¹⁵A proto jsem před ním vyděšený;
čím víc na to myslím, tím větší mi nahání strach.

¹⁶Bůh zlomil mou odvahou,
Šadaí mě naplňuje hrůzou.

¹⁷Vždyť jsem nebyl zničen před temnotami,
ale on pokryl mou tvář tmou¹³.

a) [23 2] „jeho ruka“ verze; „ná ruka“ hebr.
b) [23 7] „své věci“ verze; „nad svým soud-
cem“ hebr.

c) [23 9] „když ho hledám“ konj.; „když
jedná“ hebr. – „obrátím-li se“ konj.; „obráti-
li se“ hebr.

d) [23 10] „všechno mé počínání“; dosl.: „mou
chůzi i mé zastavení“ syr.; „cestu se mnou“
hebr.

e) [23 12] „v nitru“ řec; Vulg.; hebr. nesrozu-
mitelné. – Jde o Zákon.

e) [22 17] „nám“ verze; „jim“ hebr.

f) [22 23] „v pokore“; dosl.: „a pokoris se“
uzet zmaš řec; „budeš vybudován“ *tibhamaš*
hebr.

g) [22 29] Stichon je upraveno; hebr. je nesro-
zumitelné (dosl.: „neboť oni snižují a tys řekl:
pýchá“).

h) [22 11] „Světlo potemnělo“ řec.; „Nebo tem-
nota“ hebr.

c) [22 12] „což nevidí“ konj.; „a viz“ hebr.

d) [22 13] „protože je tam nahoře“; takto
že přeložit, přesuneme-li poslední dvě slova
(tam nahoře³) v 12 na začátek v. 13 a čteno-
li *ki ram hu* namisto hebr. *ki ramu*. – Job nic
takového nerekł. Ale Elifaz proti němu vede
zaulaty proces a vyvozuje toto rouhání z Jobo-
vých prohlášení.

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

23 17

24

¹Proč Šadař nemá v záloze nějaký čas a jeho věmí neuvidí jeho dny^a?

²Zlvolníci posunují mezníky, odvlékají stádo i pastýře^b.

³Sirotkům se odvádí osel, vdově se bere do zástavy byk.

⁴Nuzní se odklizejí z cesty,

také všichni chudí v zemi se skrývají.

⁵Jako divočí oslí z pouště vycházejí za svou prací, od usvitu slídí po nějaké kořisti a večer po chlebu pro své děti^c.

⁶Znou na ničemových^d polích, plení zlovonlkovou vinnici.

¹⁰Odklizejí nazí, neoděnění; nosí snopy a mají hlad.

¹¹V právném poledni zůstávají mezi dvěma zídkami^e; šlapou v kádích a mají žízeň.

⁷Přenocují nazí, neoděnění, bez přikryvky proti chladu.

⁸Promáčí je líjak z hor; nemají přístřešek, a tak se tisknou ke skále.

⁹Sirotek je odtrháván od prsu, chudákův kojence je brán do zástavy^f.

¹²Z města je slyšet, jak sténají umírající^g, jak ranění jedním dechem volají o pomoc.

A Bůh je nadále k modlitbě hluchý^h.

¹³Jiní patří k těm, kdo odmítají světloⁱ:

zneuznávají jeho cesty, nechodívají po jeho stezkách.

¹⁴Je tma, když vsává vrah,

aby zabí chudého a nuzného.

Během noci obchází zloději;

^{15a}v temnotách proráží domy.

^a [24 1] Jde o doplnující „čas“ přidány k době

vytřené lidskému životu, aby byl konečně vykonán trest, o „dny“ pro odplatu jednovlivého, obdobně eschatologickému „jahovovu dni“; srv. Am 5 18+.

^b [24 2] „Zlvolnic“ řec.; v hebr. vynecháno. – „a pastýře“ řec.; „a pasou je“ hebr. – Job stává proti silným, kteří utíkáji ostani, vv. 2–4, nuzkou třídu nuzných proletářů, vv. 5–12, jejichž bída kritič k Bohu.

^c [24 5] „slídí od usvitu (míšňakar) po nějaké kořisti“; dosl.: „od usvitu, za kořisti“; konj.; „hledá (míšňare) za kořisti“; hebr. – „večer po chlebu“; *ereb lailalem* konj.; „ve stepl, pro něho chleba“; *arabah lo lehem* hebr.

^d [24 6] „ničemových (ničemy)“; *betijjal la'or* hebr. – „obchází“; *jehallek* konj.; „je jako“; konj.; „jeho krmivo“; *bejlo* hebr.

¹⁵Cizoložnickovo oko čítá na soumrak:

„Nikdo mě neuvidí,“ říká a dává si na tvář závoj.

^{16a}Za dne se ukryvají

ti, kdo nechtějí znát světlo.

¹⁷Pro ně všechny se jitro mění v temnoty, protože pak zakoušejí jejich hrůznost^h.

²⁵Není to tak? Kdo mě usvědčí ze lži a obrátí má slova vnuveč?

Hymnus na Boží všemohoucnost^a.

¹Bildad ze Šuaclu se ujal slova a řekl:

²Srasišlivý je to vládce,

Ten, jenž působí, že na jeho výsosstech^b vládne pokoi.

³Dají se spočítat jeho stáda?

Proti komu nevyšlehné jeho blesk?

⁴A člověk by si myslel, že je před Bohem spravedlivý, že byl čistý, kdo se narodil z ženy?

⁵Ba i měsíc je bez lesku^c,

hvězdy nejsou v jeho očích čisté.

⁶Oč méně člověk, ten čerý,

lidský syn, takový červíček?

⁷Seol je před ním obnažen, vody a jejich obyvatele jsou plní hrůzy^d.

⁸Šeol je před ním obnažen,

Zánik^e nezahalen.

⁷On rozprostřel Sever nad prázdnem^f,

zemí zavěšl bez opory^g.

⁸Vody uzavírá do mraků,

aniž se oblak pod jejich vahou protrhne.

⁹Zakrývá tvář měsíce v úpíhku a rozvine přes něj svůj oblak^h.

^a [24 17] Stichon je upraveno. Hebr.: „neboť zná hrůzy hnušného sítnu“. Vv. 18–24 jsou přesumuty za 27 23.

^b [25 1] V této řeci; jež je snad zkomolená, jsou už nyní antichipovány, jak se zdá řeci Jahvovy. Přesto ji můžeme pokládat za součásti Dialogu a vidět v ní Bildadovu odpověď na to, že Job mlčky Boha obžalováva z nemohoucnosti.

^c [25 2] Mezi anděly; srv. Iz 24 21; Zl 12 7–12, a hvězdami; srv. Iz 40 26; Str 43 10.

^d [25 5] „je bez lesku“ verze; hebr. text porušen.

^e [26 5] Pasáž 26 1–4 je přesunuta za 26 14. Vv. 5–14 jsou totiž spíš doplnkem zkomolené Bildadovy řeci než pokračováním řeci Jobovy; jež začíná v 26 1.

^f [26 5] Dosl.: „Křehin“; srv. Dt 1 28+; buď zesnulí; srv. Zl 88 11, nebo slabí, bezmocní.

^g [26 5] Vody propasit; jež jsou v lidové ob-

razovornosti zabydleny nestvíváními přemoženými na počátku světa; srv. 7 12+; – „jsou plní hrůzy“; doplníme-li *jehannu*, které vinnou haplografie vypadlo po slově *mitzahar* („pod zemí“), jež je v hebr. přičleněno k druhému stichu.

^d [26 6] Toto slovo (hebrejsky *Abaddon*), srv. Zl 9 11, jež je synonymem „šeolu“; označovalo snad původně některé podsvětání božstvo.

^e [26 7] Severní část oblohy, kolem níž se podle dobových představ obloha otáčela.

^f [26 7] Sloupky, 9 6, nesou zemi, ale člověk není, jaký máji opěrný bod, 38 6. Tento vers je někde místo v Bibli, kde se hovoří o představené nekonečného prostoru.

^g [26 9] Jde o zaměnění. – „měsíce v úpíhku“; *keset* konj.; „trůnu“; *hassah* hebr. – „rozvinnáti“; čteme-li *paros* místo hebr. *paršez* (necornatní forma kombinující kořteny *paras* a *paraz*).

Zl 6 10-11

Jan 3 20
Ef 5 8-14
1Sol 5 4-8
Zl 10 8-9;
37 32

Dt 24 12-13

30 2-8
Dt 15 11

Dt 24 17

Dt 27 17

22 14
Gn 1 7, 1417 12+, 9 13+
Zl 6 5 8+
Lz 5 1 9-10
Job 3 8+
Lz 27 110^h Vyznačil kruh na hladině vod^h,

na pomezí světa a temnot.

11 Sloupy nebes jsou orfeseny^h,

jsou ohromeny, když on hrozí.

12 Svou sílu rozvířil moře,

svou pohotovostí rozdrtil Rahab.

13 Jeho dech rozjasnil nebesa,

jeho ruka proklála prchajícího hada^h.14^h To vše je větší vzhled jeho děl

a my z toho zachycujeme jen slabou ozvěnu.

Ale burácení jeho moci, kdo je pochopí?

Bildad vede jalové řeči.

26 ¹Job se ujal slova a řekl:2^h Jak dobře dokážeš podpořit slabého,

příspěť na pomoc umdlelé paži!

3^h Jak dobré rady dávaš nezalému,

jak oplýváš vědění, jak si se vším poradit!

4^h Ale ke komu se rychle řeči obracejía jaký má původ duch, jenž z tebe vychází^h?

1Kd 22 24

Nevinný Job zná Boží moc.

27 ¹A Job pokračoval ve svých průpovědích a řekl:2^h Při živém Bohu, jenž mi odírá spravedlnost,

při Šadaiovi, jenž mě naplňuje hořkostí,

3^h pokud v sobě budu mít trochu života,

pokud bude můmi nozdrami procházet Boží dech,

4^h neřeknou mé rty nic špatného,

můj jazyk nevyšloví žádnou lež.

5^h Vyšec mi nepřijde na mysl, abych vám dal za pravdu,

budu až do posledního dechu tvrdit, že jsem nevinen.

6^h Trvám na své spravedlnosti a nepovolím,ve svědomí se za své dny nemusím rdít^h.7^h Ať mého nepřítelce pošká úděl zlovolného,

mého protivníka úděl nespravedlivého.

8^h Jakápak naděje zbývá bezbožníkovi, když snažně prosía pozvedá k Bohu svou duši^h?9^h Což Bůh slyší jeho volání,

když se na něho snaží těšit?

h) [26 10] „Vyznačil kruh“ *haq haq* konj.; „vy-
mezi hranici“ *haq haq* hebr.i) [26 11] Vysokým horstvem, které nese ne-
beskou klenbu, odtáá hromobití, Jahvív hlas,
Zl 29, nebo zemětřesení Zl 18 8.

j) [26 13] Je to „Leviatan“, srv. 3 8+ a 7 12+.

k) [26 4] Job tím bříce ironicky odpovídá Bli-
dadovi, který ztratil, jak se zdá, ze zřetelc pravý
předmět diskuse.a) [27 6] „nemusím se rdít“ *jehapar* konj.; „ne-
urážím“ *jehetar* hebr.b) [27 8] „snažně prosí“ *jibgar* konj.; „rozho-
duju se“ nebo „dosahuje zisků“ *jibga* hebr. –
„Když“ pozvedá k Bohu svou“ *svr*; *tec*; „když
Bůh odnímá jeho“ hebr.10^h Což se těšil ze Šadaje,vzýval každým okamžikem Boha^h?

11 Ale já vás poučuji o moci Boží

a nic ze Šadaiových myšlenek vám neskrytvám^h.12^h A když jste to všichni dokázali pozorovat,

nač ty vaše marné řeči do prázdna?

Sofarova řeč: prokletý^h.13^h Takovýto úděl určuje Bůh zlovolníkovi^h,

toto dědicství dostává násilník od Šadaje.

14^h Má-li mnoho synů, je to pro meč,

a jeho potomci nenasytí svůj hlad.

15^h Ty, kteří přejší, pohřbí moře^h

a vdovy po nich je nebudou moci oplakat.

16^h Nakupí-li stříbra jako prachu,

nahromadí-li šatstva jako hlíny,

17^h ať je hromadil! Obleče si je spravedlivý,

peníze dostane za podíl nevinný.

18^h Postavil si pavoučí dům,vystavěl si hřídačovu chatrč^h.19^h uléhá jako bohač, je to však naposledí,

když otevře oči – nikde nic.

20^h Hřlzy ho přepadají za hlého dne^h,

v noci ho unáší vír.

21^h Východní vítr ho pozvedá a strhne,

vytrhne ho z místa, kde bydlí.

22^h Bez milosti se do něho všichni strehují,

musí prchat před hrozícíma rukama.

23^h Teská se jeho zkáze,

kamkoli jde, je vypískán.

24^a Je už jen síblem na hladině vod,

jeho statek je v zemi proklínán,

nikdo nejde cestou k jeho vinitci.

19^h Tak jako suché horko odklíží snh,tak šeel toho, jenž zhrěšil^h.c) [27 10] Job přejímá leccos z Eliázových slov
o potrestání bezbožníka, ale odmítá aplikovat
je na sebe.d) [27 11] Podle všeho chce Job říci, že vyloužil
v celé pravdě a podle skutečnosti zvláštní a ta-
jemné počínání Boha. Jeho přítelce zavřeli oči
před tím, co je zcela zřejmé.e) [27 13] Zlomek řeči 27 13–23 lze s větší pří-
pisovat Jobovi a zdá se, že se má vložit nazpět
do úst jednomu z jeho přátel, neboť se vrací
k jedné z rezi, které oni hlásají. Jeho přisouzení
Sofarovi se jeví jako nepravděpodobnější.f) [27 13] „určuje Bůh“ dosl.: „od Boha“ *me'el*
konj.; „s Bohem“ *im'el* hebr.

g) [27 15] Dosl.: „smrt“, ale tímto slovem se

caso označuje nejtěžší nemoc všbec, zde per-
sonifikovaná. Srv. 18 13; Jer 15 2; 43 11; Zj
6 8.h) [27 18] „pavoučí (= pavouka)“ *tec*; *svr*;
„mota“ hebr. – Obou je obrazem nestálosti.i) [27 19] Dosl.: „víckrát už to neudělá“ *tec*;
svr; „není shromážděn“ hebr.j) [27 20] „za hlého dne“ *joman* konj.; „jako
vody“ *kammajim* hebr.k) [24 18] Umístění této pasáže 24 18–24 na
toto místo je pouze konjekturální. Její text je
velmi porušen a vyžaduje mnoho oprav.l) [24 19] „snh“ dosl.: „vody sněhu“ – „toho,
jenž zhrěšil“ konj.; „zhrěšil“ hebr.

²⁰Určeno, jež ho utvořilo, na něj zapomináš a o jeho jménu se už nečini zmínka.

Tak je nepravost sražena jako strom.

²¹Třetí neplohdnou ženu bez dětí, byl tvrdý na vdovu.

²²Ale Ten, jenž se silou zmocňuje krutovládců, povstává a odmíná mu jistotu života.

²³Nechával ho, aby se opíel o klamně bezpečí, ale očima dožíral na jeho kroky.

²⁴Náčás byl pozdvižen a pak mizí, hrouť se jako vytrhovaná lebeda⁶, vadně jako vrcholek klasů.

4. CHVÁLA Moudrosti

Moudrosti je člověku nedostupná⁷.

28

¹Na stříbro jsou doly,
na zlato místo, kde se třebí.

²Železo se dobývá ze země,
roztažený kámen vydá měď.

³temnotou je skoncováno,
až k nejzářší mezi se vykopává
temný a tmavý kámen.

⁴Cizinci prorážejí šachty⁸

v nenavštevovaných místech
a v zavěšení se kývajících daleko od lidí.
⁵Země, z níž vzhází chléb,

je zespod pustošena ohněm⁹.
⁶Kameny tam jsou ložiský safrín¹⁰
a také částicek zlata.

c) [24 20] „jež ho utvořilo“ *pa'ataq* konj.; „bylo mu rozkoš“ *me'ago* hebr.; „jeho jménu“ *šemo* konj.; „hnyzu“ *šimma* hebr.

d) [24 21] „Třetí“ *heva* Targ.; „páší“ *vo'eh* hebr.

e) [24 24] Stichon opraveno podle řec.; hebr.: „oni se hrouť, jako všechno pomije“ – Lebeda, dosl.: „slaná bylina“, je jediná zelená rostlina vyskytující se na břehu Mrtvého moře. – V. 25 zůstává za 24 17.

a) [28 1] Není stále jasné, jaké místo a význam málo, původně toto intermezso v Dialogu (srv. Úvod, s. 809). Jsou v něm obdoby s Pr 8 22n. kde se však Moudrosti, představá jako inspirátorka Božích děl na pokátku, stává inspirátorkou člověka. Zde se oslavuje moudrosti člověka nepřístupná. K témuž námetu se vrátí Bar 3 9 – 4 4, ale bude mluvit o moudrosti, která je cestou mlousti zřevna Izraeli v Zakoně. Jde tedy o moudrosti v právním slova smyslu transcendentní. V koněném významu je zřevněním tajemství Bo-

žích cest a směřuje se s moudrosti jako Božím atributem; ale tento atribut je personifikován zvláštním způsobem. Zpodobení jakési tajemné Moudrosti bydlící ve vlastním příbytku a nakonec odhalené Bohem může být ohlaselem nějakých starobylých náboženských představ. Z nich přetvárá pouze jeden prostý obraz: Moudrosti, která inspirovala Boží zámeř, vysvětluje všechna jeho díla a zřevněuje jeho prozretelnost, člověku však uniká a je trvale mimo jeho dosah; navzdory svému úsilí a přes sve objevy člověk neustále naráží na tajemství moudrosti, která ho přesahuje.

b) [28 4] „Cizinci (prorážejí) šachty“ *nehalm tm ger konj.*; hebr. *nehalm me' tm ger* nemá smysl. – Práce v dolech byly přenechávány cizím otrokům a válečným zajatcům. Doly byly většínou na opuštěných místech, zejména v Sinai-ské poušti.

c) [28 5] „ohněm“ Vulg.; „jakoby ohněm“ hebr.

⁷Dravý pták nezná stezku k nim,

supovo oko jí nespáří.

⁸Neslápou po ní hrdé šelmy^d,
lev o ni nikdy nezavadil.

⁹Člověk doráží na křemen,
převrací od kořene hory.

¹⁰Do skal proráží kanály^e,
pozorně hledí na každý cenný předmět.

¹¹Zkoumá prameny řek^f,
vynáší na světlo, co zůstalo skryto.

¹²Ale moudrosti, ta pochází odkud^g?
Kde se nachází porozumění?

¹³Člověk cestu^h k ní nezná,
nenajde se na zemi živých.

¹⁴Propastí prohlašuje: „Není ve mně!“
a moře: „U mne není!“

¹⁵Nelze jí získat za ryzí zlato,
zaplatit jí vahou stříbra,

¹⁶ocenit ji zlatem z Ofíru,
vácným achátem nebo safríem.

¹⁷Nelze s ní srovnávat zlato či sklo,
nedá se vyměnit za nádobu z ryzího zlata.

¹⁸Korály a křišťál nestojí za zmínku,
lepší by bylo lovit moudrost než perly.

¹⁹Topas z Kuše je vedle ní bezcenný
a čisté zlato ztrácí svou směnnou váhu.

²⁰Ale moudrost, ta pochází odkud?
Kde se nachází porozumění?

²¹Uhýbá před očima všeho živého,
skrývá se před nebeskými ptáky.

²²Záník a smrt prohlašují:
„Pověst o její proslulosti dolehla k našim uším.“

²³Jediný Bůh rozpoznal její cestu
a on poznal, kde se nachází.

²⁴Vždyť vidí až na konec země,
zpozornuje vše, co je pod nebesy)

²⁵Když chce dodat váhy větru,
měřit vody mírou,

²⁶když uložil zákou dešti,
drahu burčení hromu,

²⁷tehdy ji uviděl a ocenil,
pronikl jí a dokonce ji prozkoumal.

d) [28 8] Dosl.: „synové pyčiny“, srv. 41 26.

e) [28 10] Dosl.: „Nily“.

f) [28 11] Ty vyvrtávají z podzemní propasti – „zkoumá“ *happes* konj.; „svazuje“ *hibbes* hebr. – „prameny“ *mabbeke* konj.; „plakat“ (?) *mitbeke* hebr.

g) [28 12] „ta pochází odkud“ podle jednoho hebr. rkp., srv. v. 20; „ta se bere odkud“ TM.

h) [28 13] „cestu“ řec.; „cenu“ hebr.

i) [28 27] „pronikl jí“ *he'innah* podle 5 rukopisů; v TM stojí *he'innah* „ustavil jí“, „zalo-

²⁸Potom řekl člověku:

„Bázeň před Pánem, to je moudrost;
vyhýbat se zlu, to je porozumění.“

5. ZÁVĚR DIALOGU

Jobův nářek a obhajoba²⁷:

A. Minulé doby.

29 ¹Job pokračoval ve svých průpovědích a řekl:

²Kdo mi dá, abych opět prožíval minulé měsíce,

ony dny, kdy nade mnou bděl Bůh,

³kdy mi jeho lampa svítila nad hlavou
a jeho světlo mě vedlo v temnotách!

⁴Kéž bych zase mohl spatřit dny svého podzimu,
kdy Bůh chránil můj stan,⁵

⁵kdy šedaj bydlíval se mnou

a kolem mne byly mé děti;

⁶kdy jsem si koupával nohy v mléce
a ze skály vytékaly potoky oleje!¹

⁷Když jsem vyšel k městské braně,
když jsem si na náměstí postavil sedadlo,

⁸mladí muži se vzdálení, jakmile mě uviděli,
starcí povstávali.

⁹Hodnostníci přerušovali své hovory
a kladli si ruku na ústa.

¹⁰Hlas kníže utíchal
a jazyk se jim lepil na patro.

¹¹S očekáváním mě poslouchali;
mlčky, aby slyšeli můj názor.

¹²Když jsem hovořil, nikdo neodmlouval
a má slova na ně kanula po kapkách.

¹³Čekávali na mne jako na dešť,
jejich ústa se otevírala jako k pozdní přehánce.

¹⁴Když jsem se na ně usmál, neodvažovali se tomu věřit,
pídili se po známkách přízně na mé tváři.

¹⁵Zasedal jsem v jejich čele a ukazoval jim cestu
jako král postavený mezi svými oddíly

a všude jsem je vedl podle svého přání².

¹⁶Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali. Když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

¹⁷Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

¹⁸Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

¹⁹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁰Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁴Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁵Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁶Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁷Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁸Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁰Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁴Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁵Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁶Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁷Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁸Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁰Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

¹¹Když mě slyšeli, blahopřáli mi,
když mě viděli, svědčili o mně.

¹²Vzdýl jsem vysvobozoval chudáka v úsmí
i sirotka postřádajícího opory.

¹³Snášelo se na mne požehání umírajícího
a vracel jsem radost do vdovina srdce.

¹⁴Oblékal jsem si spravedlnost jako oděv,
právo jsem měl za plášť a turban.

¹⁵Slepému jsem byl očima,
nolama kulhavému.

¹⁶Otcem chudých jsem býval já,
při neznámého jsem vyšetřoval.

¹⁷Lámal jsem tesáky nespravedlivému muži,
ze zubů jsem mu rval jeho kořist.

¹⁸A říkal jsem: „Takto hrdý zemřel/
po dnech četných jako písek.“

¹⁹Mé kořeny mají přístup k vodě,
v noci se na ně listy klade rosa.

²⁰Má sláva bude stále nová
a luk² v mé ruce opět nabude síly.“

²¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁴Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁵Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁶Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁷Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁸Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

²⁹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁰Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁴Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁵Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁶Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁷Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁸Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

³⁹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁰Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁴Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁵Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁶Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁷Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁸Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁴⁹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵⁰Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵⁴Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵⁵Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵⁶Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵⁷Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵⁸Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁵⁹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁶⁰Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁶¹Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁶²Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁶³Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁶⁴Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

⁶⁵Ustoupil jsem jim, když jsem se jim postavil naproti,
a oni se vzdali.

Dt 22 22-24
Př 6 32-35
Jan 8 4-5
28 6+

Ex 21 2a
Lv 25 39a
Dt 5 14-15
Jer 24 8a

Př 17 5: 22 2
Eř 6 9
Kol 4 1

¹¹To bych se byl dopustil necudnosti,
zloučím podlehajícího soudy¹¹,

¹²byl by to oheň, jenž sžírá až k zápníku,
a strávil by¹² všechn můj výnos.

¹³Jestliže jsem zneužil práva svého služebníka,
své služby, když měl se mnou spouty¹³,

¹⁴co udělám, až povstane Bůh?

Až bude vyšetřovat, co odpovím?

¹⁵Nestvořil je jako mne v útrobach?

V lůně nás utvořil týž Bůh.

³⁸Volá-li má púda po pomstě proti mně
a pláč-li spolu s ní její brázdy,

³⁹Jestliže jsem zadarmo jedl její plody,
umořil její majitele^{40a},

40a ať na ní místo pšenice roste trnů,
namísto ječmene smrdutá¹⁶ tráva!

¹⁶Což jsem byl necitelný k potřebám slabých²,
nechal jsem tesknit vdoviny očí?

¹⁷Což jsem pojídal sám svůj kousek chleba
a nerozdělil se o něj se sirotkem?

¹⁸Vždyť Bůh mě od dětství vychovával jako otce,
vedl mě od mateřského lůna¹⁹!

¹⁹Vídel jsem nuzáka bez oděvu,
chudého bez příkrývky,

²⁰aniž mi požehnal jejich bedra
za to, že je zahrňalo rouno mých beránků?

²¹Máchl jsem snad rukou²¹ proti sirotkovi
s vědomím, že mám podporu v braně?

²²Pak ať mi odpadne rameno od šíje
a paže ať se mi zláme v lokti!

²³Vždyť by se na mne snesla Boží hrůza^d,
neobstál bych před jeho vznešeností!

²⁴Což jsem složil svou důvěru ve zlato
a ryzímu zlatu říká: „Ty mě bezpečíš“?

1z 58 7
Tob 4 7-11, 16
Mt 25 35-36

¹⁶Což jsem byl necitelný k potřebám slabých²,
nechal jsem tesknit vdoviny očí?
¹⁷Což jsem pojídal sám svůj kousek chleba
a nerozdělil se o něj se sirotkem?
¹⁸Vždyť Bůh mě od dětství vychovával jako otce,
vedl mě od mateřského lůna¹⁹!
¹⁹Vídel jsem nuzáka bez oděvu,
chudého bez příkrývky,
²⁰aniž mi požehnal jejich bedra
za to, že je zahrňalo rouno mých beránků?
²¹Máchl jsem snad rukou²¹ proti sirotkovi
s vědomím, že mám podporu v braně?
²²Pak ať mi odpadne rameno od šíje
a paže ať se mi zláme v lokti!
²³Vždyť by se na mne snesla Boží hrůza^d,
neobstál bych před jeho vznešeností!

²⁴Což jsem složil svou důvěru ve zlato
a ryzímu zlatu říká: „Ty mě bezpečíš“?

Př 11 28
Zl 49 7; 52 9
Sř 31 5-10
Mt 6 24

f) [31 11] Tento verš je pravděpodobně glosa.

g) [31 12] „strávil by“ *neserp* konj.; „vykřešeni
by“ *ššarš* hebr.

h) [31 13] Zákon vždycky zmiňoval v duchu
lidskosti vztahy mezi Páný a služebníky. V 15
zakládá práva služebníků na společném údělu
bylosti stvořených týmž Bohem. Svaty Pavel
připomene, že paní i služebníci mají téhož
přípomene, že paní i služebníci mají téhož
Pána.

i) [31 39] Jiná forma nespravedlnosti: nepo-
civě nabýt půdy. – Zde jsou vložený verše
38–40a, jejichž umístění na konci Jobovy ob-
hajoby je jistě nedopatřením.

j) [31 40a] Nejistý překlad slova odvozeného

od kořene „zapáchat“. Může jít o bažantku
nebo o páchnoucí kopřivu.

a) [31 16] Po spravedlnosti přichází na řadu
dobročinnost. Inspirovaná vděčností k Bohu.

b) [31 18] „vedl mě“ konj.; „vedl jsem ji“ (svou
matku) hebr.

c) [31 21] Na znamení nepřátelství a hrozby;
sřv. 1z 11 15; 19 16; Zach 2 13, aby mu přiznal
u soudu.

d) [31 23] „by se na mne snesla Boží (= od
Boha)“ *šl je ša hi* konj.; „na mne něstěsí od
Boha“ *šaj šad el* hebr.

e) [31 24] Lakota, a také pycha boháče, který
se domnívá, že se může obejít bez Boha.

²⁵Což jsem se radoval, že mám hojný majetek,
nad bohatstvím, jež jsem získal svýma rukama?

²⁶Při pohledu na slunce v jeho jasu,
na měsíc na jeho zářivé dráze

²⁷šlo se mé srdce snad v tajnosti svěsti,
abych jim rukou poslal políbení?

²⁸1 to by bylo zločinné provinění,
protože bych byl zapíjel nejvyššího Boha.

²⁹Radovol jsem se snad nad pohromou svého nepřítelě,
jásal jsem, když ho stihalo neštěstí³⁰.

³⁰á, který jsem nedovoloval svému jazýčku, aby zhléšil,
abys kletbou žádal o jeho život!

³¹A neřekali snad muži z mého stanu:
„Najde se někdo, koho by on nebyl nasypil masem?“

³²Nikdy cizinec nespal venku,
pocestnému zůstávaly mé dveře otevřené³³.

³³Zastíral jsem snad své přestupky před lidmi,³⁴
svá provinění ukrýval v nitru?

³⁴Bál jsem se snad lidských řečí,
obával se pohrdání od rodin

³⁵Achl! Kdo tedy zpřisobí, že mě vyslechnou?
Řekl jsem své poslední slovo³⁵: je na Šadaiovi, aby odpověděl!

³⁶Spis, který sepsal můj protivník,
36chci nést na svém ramenu,
ověnčit se jím jako čelenkou!

³⁷Podám mu zprávu o všech svých krocích
a budu k němu kráčet jako kněz.

^{40b}Konec Jobových slov³⁶.

³⁶Spis, který sepsal můj protivník,
36chci nést na svém ramenu,
ověnčit se jím jako čelenkou!

³⁷Podám mu zprávu o všech svých krocích
a budu k němu kráčet jako kněz.

^{40b}Konec Jobových slov³⁶.

³⁸Volá-li má púda po pomstě proti mně
a pláč-li spolu s ní její brázdy,
³⁹Jestliže jsem zadarmo jedl její plody,
umořil její majitele^{40a},

40a ať na ní místo pšenice roste trnů,
namísto ječmene smrdutá¹⁶ tráva!

¹⁶Což jsem byl necitelný k potřebám slabých²,
nechal jsem tesknit vdoviny očí?

¹⁷Což jsem pojídal sám svůj kousek chleba
a nerozdělil se o něj se sirotkem?

¹⁸Vždyť Bůh mě od dětství vychovával jako otce,
vedl mě od mateřského lůna¹⁹!

¹⁹Vídel jsem nuzáka bez oděvu,
chudého bez příkrývky,

²⁰aniž mi požehnal jejich bedra
za to, že je zahrňalo rouno mých beránků?

²¹Máchl jsem snad rukou²¹ proti sirotkovi
s vědomím, že mám podporu v braně?

²²Pak ať mi odpadne rameno od šíje
a paže ať se mi zláme v lokti!

²³Vždyť by se na mne snesla Boží hrůza^d,
neobstál bych před jeho vznešeností!

²⁴Což jsem složil svou důvěru ve zlato
a ryzímu zlatu říká: „Ty mě bezpečíš“?

²⁵Což jsem se radoval, že mám hojný majetek,
nad bohatstvím, jež jsem získal svýma rukama?

²⁶Při pohledu na slunce v jeho jasu,
na měsíc na jeho zářivé dráze

²⁷šlo se mé srdce snad v tajnosti svěsti,
abych jim rukou poslal políbení?

²⁸1 to by bylo zločinné provinění,
protože bych byl zapíjel nejvyššího Boha.

²⁹Radovol jsem se snad nad pohromou svého nepřítelě,
jásal jsem, když ho stihalo neštěstí³⁰.

³⁰á, který jsem nedovoloval svému jazýčku, aby zhléšil,
abys kletbou žádal o jeho život!

³¹A neřekali snad muži z mého stanu:
„Najde se někdo, koho by on nebyl nasypil masem?“

³²Nikdy cizinec nespal venku,
pocestnému zůstávaly mé dveře otevřené³³.

³³Zastíral jsem snad své přestupky před lidmi,³⁴
svá provinění ukrýval v nitru?

³⁴Bál jsem se snad lidských řečí,
obával se pohrdání od rodin

³⁵Achl! Kdo tedy zpřisobí, že mě vyslechnou?
Řekl jsem své poslední slovo³⁵: je na Šadaiovi, aby odpověděl!

³⁶Spis, který sepsal můj protivník,
36chci nést na svém ramenu,
ověnčit se jím jako čelenkou!

³⁷Podám mu zprávu o všech svých krocích
a budu k němu kráčet jako kněz.

^{40b}Konec Jobových slov³⁶.

³⁸Volá-li má púda po pomstě proti mně
a pláč-li spolu s ní její brázdy,
³⁹Jestliže jsem zadarmo jedl její plody,
umořil její majitele^{40a},

40a ať na ní místo pšenice roste trnů,
namísto ječmene smrdutá¹⁶ tráva!

¹⁶Což jsem byl necitelný k potřebám slabých²,
nechal jsem tesknit vdoviny očí?

¹⁷Což jsem pojídal sám svůj kousek chleba
a nerozdělil se o něj se sirotkem?

¹⁸Vždyť Bůh mě od dětství vychovával jako otce,
vedl mě od mateřského lůna¹⁹!

¹⁹Vídel jsem nuzáka bez oděvu,
chudého bez příkrývky,

²⁰aniž mi požehnal jejich bedra
za to, že je zahrňalo rouno mých beránků?

²¹Máchl jsem snad rukou²¹ proti sirotkovi
s vědomím, že mám podporu v braně?

²²Pak ať mi odpadne rameno od šíje
a paže ať se mi zláme v lokti!

²³Vždyť by se na mne snesla Boží hrůza^d,
neobstál bych před jeho vznešeností!

Dt 4 19
Jer 8 2
Ez 8 16

Př 24 17-18
Mt 5 43-48p

III. ELIHUOVY ŘEČI^a

Elihuův zásah.

32 ¹Tihle tři mužové přestali Jobovi odpovídat, protože on se pokládal za spravedlivého.² Ale tu se rozhodl val Elihu, syn Buzana Barakeela z Ramova rodu. Jeho hařv zplapnul proti Jobovi, protože on si činil nárok, že má pravdu proti Bohu; ³zplapnul rovněž proti jeho třem přátelům, kteří ne- nalezli, co by namítli, a tak ponechávali vinu na Bohu.⁴ Zatímco mluvil⁵ s Jobem, Elihu vyčkával, protože byli starší než on; ⁶kdýž však viděl, že ti tři mužové už nemají v ústech odpověď, jeho haněv vybuchl.⁷ A ujal se slova on, Elihu, syn Buzana Barakeela, a řekl:

Úvod.

Jsem ještě zcela mladý
a vy jste starci;

proto jsem se bál a ostýchal
dát vám najevo, co vím.

⁷Říkal jsem si: „Promluví věk,

hojně roky dají poznat moudrost.“

⁸V člověku je to vsukutku jakýsi duch,

je to šádajův dech, ten skývá poznání⁸.

⁹Vysoký věk moudrost nedává,

ani stáří smysl pro to, co je správné.

¹⁰A tak vás vybižím, abyste mě poslouchali,⁹

protože zase já dám najevo, co vím.

¹¹Až dosud jsem čekal na vaše slova,

nastavoval jsem uši vašim úvahám,

zatímco každý hledal, co by řekl.

¹²Svou pozornost jsem soustředil na vás.

A vidím, že nikdo Joba neumlčel,

nikdo z vás nevyvrátil jeho slova.

¹³Neříkejte tedy: „Nalezli jsme moudrost,

naše nauka je od Boha⁸, ne od lidí.“

412n; 11 6

12 12; 15 10
Srv 25 4-6
Mat 4 8

- a) [32 1] Elihuovo vystoupení není v Dialogu předem nějak připraveno a v závětu už o něm nebude řeč. Argumentace, slovník a sloh konstruuji s tím, jak hovořili předstí mluvěci. Ne- která místa anticipují Jahvovy řeči. Proto se zdá, že Elihuovy řeči přidal k Jobově knize jiný inspirovaný autor.
- b) [32 1] Protože nic nemůže otřást Jobovým přesvědčením o jeho nevinnosti, zdá se jim od té chvíle zbytečně veskeré mluvení.
- c) [32 3] V textu stojí: „na Jobovi“, jde o opravu znalce Zákona.
- d) [32 4] „zatímco mluvil“ konj.; „ve slovech“ hebr.
- e) [32 8] Proti nabyté moudrosti staví Elihu moudrost „charismatickou“, přijatou od Du- cha, jenž ji zjevuje. Tradiční moudrost Vy- chodu, kterou do Izraele uvedli mudrci,

8-58

Jobova domyšlivost.

33

¹Ale ty, Jobe, laskavě vyslechni, co řeknu,
nastraž uši na všechna má slova.

²Hle, otevírám ústa,

jazykem článkuje slova na svém patě.

³Mé srdce vydá slova poznání^a,
mé rty se budou vyjadřovat s upřímností.

⁵Můžes-li, odpověz mi!

⁶Připrav se přede mně, postav se mi!

⁶Hleď, jsem ti roven, žádný bůh nejsem^b,

z hlíny jsem uhněten jako ty.

⁴Udělal mě Boží duch,

oživil mě šádajův dech.

⁷A tak tě má hrůza nevyděsí,
má rukáť na tobě těžce nespočine.

⁸Jak jsi mohl přede mnou říci
– neboť jsem slyšel zvuk tvých slov.

⁹Jsem čistý, prostý přístupku,
jsem neporušený, prostý viný^d.

¹⁰On však proti mně hledá záminky^e
a pokládá mě za svého nepřitele.

¹⁴Takto^f já rozprávěti nebudu,
já Jobovi odpovím jinak.

¹⁵Oni se zarazili, neodpovídali;
nedostávalo se jim slov.

¹⁶A já jsem čekal! Poněvadž už nemluví,
poněvadž přestali odpovídat,

¹⁷ujmu se slova zase já,
i já ukáži, co vím.

¹⁸Protože jsem plný slov,
tísní mě jakýsi vnitřní dech.

¹⁹V hrudi mám jakoby nové víno, jež hledá cestu ven
a trhá nové mechy^f.

²⁰Mluvením si ulevím,
otevřu rty a odpovím.

²¹Nebudu se stavět na ničí stranu,
nikomu nebudu říkat lichotivá slova.

²²Lichotit vůbec neumím,
vždyť můj Svořitel by mě co nevidět smel.

¹⁴Takto^f já rozprávěti nebudu,
já Jobovi odpovím jinak.

¹⁵Oni se zarazili, neodpovídali;
nedostávalo se jim slov.

¹⁶A já jsem čekal! Poněvadž už nemluví,
poněvadž přestali odpovídat,

¹⁷ujmu se slova zase já,
i já ukáži, co vím.

¹⁸Protože jsem plný slov,
tísní mě jakýsi vnitřní dech.

¹⁹V hrudi mám jakoby nové víno, jež hledá cestu ven
a trhá nové mechy^f.

²⁰Mluvením si ulevím,
otevřu rty a odpovím.

²¹Nebudu se stavět na ničí stranu,
nikomu nebudu říkat lichotivá slova.

²²Lichotit vůbec neumím,
vždyť můj Svořitel by mě co nevidět smel.

- i) [32 14] „takto“ podle řeč.; „mně“ hebr.
- j) [32 19] Sličnou je opraveno; hebr.: „jako nové mechy, praská“.
- a) [33 3] „vydá“ *jisereh* konj.; „upřímnost“ *jozer* hebr. – Výraz „poznání“ je převzat z druhého sticha.
- b) [33 6] „žádný bůh nejsem“ *lo' el* konj.; „pro boha“ *id'el* hebr.
- c) [33 7] „má rukáť“ *kappi* řeč.; hebr. *akeppi* je nejasné.
- d) [33 9] Souhrn několika Jobových prohlá- šení.
- e) [33 10] Vysvětlující citování všech textů, v nichž se o Bohu říká, že pronásleduje Joba bezdůvodně. – „záminky“ syr.; „nepřátelství“ hebr.

8-59

- 11Nohy mi dává do klády
a dohlíží na všechny mé stezky?²
12A v tom, za to ti ručím, ses zmyšlil,
neboť Bůh člověka převyšuje.
13Proč s ním vyhledávat spory
za to, že ti neodpovídá na každé slovo?
14Bůh mluví tak
a pak zase jinak, a člověk na to nedává pozor.
15Ve snech, v nočních vídáních,
když se na lidi snaší malátnost
a oni jsou na svých ložích ponořeni do spánku,
16tehdy jim mluví do uší,
děsí je zjeveními,³
17aby člověka odvrátil od toho, co dělá,
a skoncoval s jeho pýchou.⁴
18Tak chrání jeho duši před jámou,
jeho život před průchodem stočku.

412-16
Gn 20 3; 41 1n
Dan 4 2n

Dt 8 5+
Pr 3 12

Zl 107 18

19 20

- 21Když se jeho tělo vůči hledně strauje
a obnažují se dotud skryté kosti;
22Když se jeho duše blíží jámě
a jeho život přibývá mrtvých;
23Najde-li se tehdy vedle něho Anděl,
Prostředník, jeden z tisíce,
jenž tomu člověku připomíná, co má dělat,
24sňívává se nad ním a prohlašuje:
„Ušetří ho před sestupem do jámy;
nalezi jsem výkupné za jeho život“⁵;
25pak jeho tělo nabude zase mladistvou svěžest,⁶
on se vrátí do dnů svého jinošství.
26Modlí se k Bohu, jenž mu vrací svou přízeň,
on se v radosti na něho přichází podívat.

Zl 103 5

f) [33 16] Podle řec.; hebr.: „a jejich potrestání (nebo: jejich poutem) přečteš.“
g) [33 17] „od toho, co dělá (= od jeho skutků)“ Vulg.; Targ.; „od skutku“ hebr. – „skoncoval“ *jekaszeah* koni; „skryl, pokrýl“ *je-kasseh* hebr.
h) [33 19] Vedle zjevení, o nichž hovoří vv. 15–18, je to druhý způsob (srv. v. 14), jímž Bůh mluví k člověku: zkouška, jaká právě postihla Joba.

i) [33 22] „přibývá mrtvých“ řec.; „tém, kdo usmrtnují“ hebr.

j) [33 23] Dosl.: „ten, kdo vykládá“, Anděl vykládá neococnému smyslu jeho nemoci, otvírá mu oči, aby viděl své chyby, v. 27, a přimlouvá se za něho u Boha, v. 24, srv. 5 1+. Toto pojetí má slyšné body s řadou pasáží v SZ: přimlouvá

spravedlivých lidí, srv. 42 8+, a odpykání vin za blížného, Iz 53 10; prostřednictvím andělů při prorockých zjeveních (Ezechiel, Daniel a Zachariáš); jejich zasná k odvrácení nebezpečí, která hrozí člověku, Zl 91 11–13, nebo při přeřášení jeho modliteb, Tob 12 12, srv. Zl 8 3n. Zidovská apokryfní literatura bude tuto nauku dále vysvětlovat. Ve světle křesťanského zjevení bude tento zprostředkující anděl snadno ztotožňován s „anđelem strážným“, srv. Tob 5 4; Mt 18 10; Sk 12 15.
k) [33 24] „ušetří ho“ syr.; Vulg.; hebr. je ne-rozumitelné. – Doplňujeme: „za jeho život“.
l) [33 25] „nabude zase svěžest“ *jezah* koni; z příbuzného kořene pochází snad neznámé sloveso *nuqas*, jež zde Klade hebr.

860

- Bližnímu oznamuje své ospravedlnění^{7m}
27a před lidmi dává zaznít této písni:
„Hřešival jsem a porušoval právo:
Bůh se mnou naložil podle mého provinění“.
28Ušetřil mou duši, že neprošla jámou,
a dopřál mému životu potěšení ze světa.⁸
29Hle, toto vše dělá Bůh
dvakrát, třikrát pro člověka,
30aby vyřval jámě jeho duši
a dal nad ním zazářit světu živých.
31Dávej pozor, Jobe, dobře mě poslouchej,
mlč, mám ještě co povědět.
32Máš-li co říci, odpověz mi,
mluv, neboť si přeji dát ti zapravdu.
33Když ne, poslouchej mne,
budť poutichu a já tě naučím moudrosti.

Neúspěšná snaha tří mudrců o ospravedlnění Boha.

34¹ Elihu pokračoval ve své řeči a řekl:

- 2A vy, mudří, slyšte má slova,
vy, učení, popřejte mi sluch.
3Protože ucho oceňuje řeč,
jako patro vychutnává pokrm.
4Společně zkoumejme, co je správné,
podívejme se spolu, co je dobré.
5Job řekl: „Jsem spravedlivý
a Bůh mě zbavuje mého práva.
6Můj soudce je vůči mně krutý;
má rána je nevyléčitelná, aniž jsem se dopustil zločinu“.⁷
7Kde se najde takový člověk jako Job,
který by pil posměch jako vodu,⁸
8chodil touž cestou se zločinci,
křáčel stejným krokem jako zlovolníci?
9Nětkl snad: „Člověku niak neprosprívá,
má-li zálibu ve společensiví s Bohem“?⁹

10A tak mě poslouchejte jako rozumní mužové.
Ať se vzdálí od Boha zlo,
od šádaje nespřavedlnosti!

m) [33 26] „Bližnímu“ dosl.: „člověku“ – *akasseh* hebr. – „můj
„oznamuje“ *jebasser* koni; „vrací“ *jašeh* hebr.
n) [33 27] Sitchon opraveno podle řec.; hebr.:
šip“ *hisir* hebr.

b) [34 7] Elihu neporozuměl Jobovu nábožen-
skému postoji a přitvářá ho k „posměvác-
kům“, proti kterým bojuje sapientciální litera-
zár koni; „ve věci mého práva, lze“ *al* *mišpat*

861

¹¹Vzdýr' on odpálci' člověku podle jeho skutků,

s každým nakládá podle jeho chování.

¹²Bůh vpravdě nikdy nejedná špatně,

Šádai právo neporušuje.

¹³Kdo tedy do jeho péče světil zemi,

kdo na něho naložil celý vesmír¹⁴?

¹⁴Kdyby k sobě nazpět přivedl svého ducha^e,

kdyby svůj dech soustředil v sobě,

¹⁵vyškeré tělo by rázem zahynulo

a člověk by se obrátil v prach.

¹⁶Dokážeš-li to pochopit, poslouchej,

dopřej sluchu zvuku mých slov.

¹⁷Což by uměl vládnout nepřítel práva?

Odvázili by ses odsoudit všemocného Spravedlivého?

¹⁸Jeho, který řekne králi: „Ničemo!“

urozeným nadá zlovolníků,

¹⁹nebere ohled na knížata

a významného člověka od slabého nerozišší.

Vzdýr' všichni jsou dílem jeho rukou.

²⁰Umírají náhle v hluboké noci,

mocní hynou^f a mizí

a o bez námahy odstraňuje krutovládců.

²¹Neboť jeho oči dohlížejí na cesty člověka

a on pozoruje všechny jeho kroky.

²²Nejsou takové temnoty a hustý stín,

kde by se mohli ukrýt zločinci.

²³On člověku neposílá předvolání^g,

abys se dostavil před Boha k soudu.

²⁴Láme mocné bez vyšetřování

a jiné staví na jejich místo.

²⁵To protože zná jejich díla!

Za noci je stráží, pak se po nich šlape.

²⁶Jako zločince je políčkujes,

na veřejnosti je spoutává^h,

²⁷protože se od něho odvrátili,

nepochopili nic z jeho cesty,

²⁸až způsobili, že k němu stoupal kritik slabého,

že uslyšel volání pokorných.

c) [34 11] Klasický výrok nauky o odplatě. NZ odbočuje její uskutečnění na Souduřy den.
d) [34 13] Zdá se, že daná argumentace má tento smysl: Bůh neradí vesmír jako něčí zástupu. Neuplatňuje právo, které by byl stanovil někdo jiný, toto právo založila jeho vlastní všemohoucnost. Nemůže tedy porušovat spravedlnost ani z nějakého zájmu, ani z důvodu.
e) [34 14] „nazpět přivedl“ řec, svr.; „uplatňování“ hebr. – Výraz „svého ducha“ začínáme

do prvního slucha a vynecháváme „jeho srdce“, což je asi nadbytečný přídavek.

f) [34 20] „mocní hynou“ *higvot'u šo'im* koni; „jsou ortesení, lid“ *jagot'at'u tam* hebr.

g) [34 23] „předvolání“ *mo'ed* koni; hebr. *od* je nestrojitelné.

h) [34 26] Text veršů 26–33 je velmi porušený a jejich překlad je nejistý. Řec. vynechává vv. 28–33. – „je spoutává“ *asaram* je doplněno podle 36 13 a prvního slova v. 27 *ušer*.

²⁹Zůstává-li však bez hnutí a nikdo jím neotřese,

zahazuje-li si tvář a nedává se spátit,

je to proto, že se nad národy i jednolitivci slihováváⁱ,

³⁰vyproštuje bezbožného ze síť zámurku^j,

³¹když on Bohu říká:

„Byl jsem sveden^k, už nebudu páchat zlo,

³²jestliže jsem zhléšil^l, pouč mne,

jestliže jsem se dopustil nespravedlnosti, už to víckrát

neudělám.“

³³Měl by snad podle tebe trestat,

poněvaž ty odmítáš jeho rozhodnutí?

Jelikož je volba na tobě a ne na mně,

poděl se s námi o to, co všem^m!

³⁴Ale rozumní mužové mi řeknou

stejně jako každý rozumný člověk, jenž mě poslouchá:

³⁵„Jab rozumně nemluvi,

jeho řečem schází soudnost.

³⁶Rač ho tedy do hloubky prozkoumat

za ty jeho odpovědi hodné zlovolníkůⁿ.“

³⁷Vzdýr' ke svému hříchu přidává vzpouru,

skoncovává mezi námi s právem^o

a kupí svá slova proti Bohu.“

Bůh není k záležitostem lidí lhostejný.

Elihu pokračoval ve své řeči a řekl:

35

²Myslíš si, že si zajistíš své právo,

potvrdíš svou spravedlnost před Bohem,

³když se mu odvážíš říkat: „Co tobě na tom záleží,

nebo jakou já mám z toho výhodu, jestliže jsem hřešil,

nebo ne^p?“

⁴Dobrál já odpovím tobě

a zároveň i tvým přátelům^q.

j) [34 29] „neotřese“ *jare iš* koni; „neodsuzuje“ *jaršit'a* hebr. – „slihovává se“ *jahon* koni; „společně“ *jahad* hebr. – Na klasickou námitku, že je patrné, že trest mnohdy ušetří bezbožníky, odpovídá Elihu, že spravedlnost je tu mrtvému mlhostrojitvím. Srv. Mdr II 25; 12 2.

k) [34 30] Verš je opraven; hebr. porušeno, dosl.: „aby nevládl žádný bezbožný člověk, lečky lidu“.

l) [34 31] „byl jsem sveden“ *niše'n* koni; „nesl jsem“ *našat'i* hebr.

m) [34 32] „jestliže jsem zhléšil“ Vulg.; „ať vidím“ hebr.

n) [34 33] „jeho rozhodnutí“ přidáno kvůli smyslu; daného slovesa není nikdy používáno bez rozvíjejícího větného členu. – Když job posuzuje Boží jednání, dává se vesti strnulým pojetím spravedlnosti měřící podle zásluhy. Nuže, když zákon o odplatě nepovoloval vý-

jimky, Bůh by nemohl odpovědět. Dalo by se z toho vyvodit, že Job nema svůj vlastní případ posuzovat podle tohoto zákona, ale má si pomýšlet, že Bůh ho zkonší z jiných důvodů.

Elihu z toho uzavírá, že Job „ke svému hříchu přidává vzpouru“, v. 37.

o) [34 36] „Rač tedy“ konjunkturační překlad; hebr. výraz *zai* vyjadřuje patrně přání nebo snaznou prosbu. – „hodné (zlovolníků)“, dosl.: „jako (zlovolnic)“ *ke* koni; „mezi“ *be* hebr.

p) [34 37] „skoncovává s právem“ *jašp hog* koni; „níšská rukama“ *jašpog* hebr.

q) [35 3] Lze též chápat takto: „k čemu mi je (že jsem) bez hříchu“ Řec.: „co ti udělám, když hřeším?“

r) [35 4] Elihu se vrací k jiným Jobovým slovům (3 13–15), chce je uvést na pravou míru a jde mu přitom zvlášť o Jobovy výtky, že Bůh si nepočíná spravedlivě, když skutky člověka

Hymnus na všemocnou Moudrostí.

Šk 42 15

43 33

Řim 11 33-34

1z 40 13

22 Hleď, Bůh je vznešený svou silou

a s jakým pámem ho lze porovnat?

23 Kdo mu ukázal cestu, po které má jít,

kdo by se mu odvážil říci: „Dopustil ses nespravedlnosti“?

24 Pomýšlel spíš na to, abys velebil jeho dílo,

jež člověk oslavil chvalo zpěvy.

25 Je to podívaná pro všechny,

na ně se člověk dívá zdálky.

26 Ano, Bůh je tak velký, že přesahuje naše poznání,

a počet jeho let je nedozírný.

27 On odparuje vodní kapky,

dešť rozprašuje v mlhu.

28 A mraky jej vylévají,

zalévají jím lidský dav.

31 On jimi^m udržuje názivu národy,

jinž dává hojnou stravu.

29 Kdo také pochopí rozproštění jeho oblaků,

hrozivě buráčení jeho stanů?

30 Rozesílá před sebou mlhu,

pokryvá vrcholky hor^o.32 Světýma rukama pozvedá blesk^e

a určuje mu, jaký má cíl.

33 Jeho hřmotem oznamuje svůj příchod,

proti nepravosti vzplame hněvem^d.

1 Samu mé srdce se nad tím chvěje

a vymrštuje se ze svého místa.

2 Slyšte, slyšte hřmot jeho hlasu,

buráčení, jež vychází z jeho úst!

3 Jeho blesk je vypuštěn pod šíří nebes,

dosahuje konců země.

4 Za ním duní jakýsi hlas,

neboť Bůh hřmá svým vznešeným hlasem.

A nezadržuje své blesky^a,

dokud se jeho hlas ozývá.

5 Ano, Bůh nám ukazuje divy^b,

koná velkolepá díla, jež nás přesahují.

l) [36 22] Od výkladu Božích cest přechází Elihu k chvále Boží moci a moudrosti. Obdobně postupuje Řim 11 33.

m) [36 31] První slova ukazují, že v. 31 se ocl mimo kontext. Zájmeno „jimi“ odkazuje patrně na mraky, zmíněné ve v. 28 – „udržuje názivu“ *jazim koni*; „soudí“ *jadim* hebr.

n) [36 29] „Kdo“ *svr*; „jeslitzé“ hebr. – Oblak, jadviv „stan“, je bouře, která se rozpoutává uprostřed hromu, jeho „hlasu“ „Oblak se snáší a Bůh vrhá blesk jako šíp. Srv. Zl 18 10–15; 29; Ex 13 22+; 19 16+.

o) [36 30] „mlhu“, dosl.: „svou páru“ Targ;

„své světlo“ hebr. – „vrcholy hor“ *raše karim koni*; „kořeny moře“ *šorše hajjam* hebr.

p) [36 32] „pozvedá“ *nisah koni*; „pokryvá“ *kassah* hebr.

q) [36 33] „vzplame“ *meqamah koni*; „stádo“ *magneh* hebr. – „proti nepravosti“ *al tanlah koni*; „proti tomu, kdo vystupuje“ *al oleh* hebr.

r) [37 4] „nezadržuje své blesky“ *koni*; „nezadržuje je“ hebr.

s) [37 5] Stichon opraveno. Hebr.: „Bůh divu- plně hřmá svým hlasem“.

6 Když říká sněhu: „Padej na zemi!“,

liákům: „Husť se hře!“,

7 tu přerušuje práci lidí,

aby v tom každý poznal jeho dílo.

8 Zvířata se vrací do svých doupat

a ukřvávají se ve svých norách.

9 Z Komory jihu vychází orkán

a severní větry přinášejí chlad^d.

10 Božím dechem se tvoří led

a tuhne hladina vod.

11 Oblaka zatěžuje vláhou

a bouřná mračna vysílají jeho blesk.

12 A on je nechává kroužit

a řídí jejich střídání^e.

Ony ve všem plní jeho příkazy

na tváři jeho pozemského světa.

13 Buď ke ztrestání národů země,

nebo pro dílo nějakého dobrodíní je sesláť.

14 Poslouchej to, Jobe, nevzpírej se

a přemýšlej o Božích divech.

15 Vyš, jak jím Bůh poručí

a jak jeho mrak dává zasvitit blesku?

16 Víš, v jaké rovnováze zavěšuje mraky

zázrakem dokonalého poznání?

17 Když tě páli oděv

a když země znehýbní pod jizním větrem,

18 můžeš ty jako on sklenout oblohu

zruhou jako zrcadlo z líčého kovů^e?

19 Pouč mě, co se mu má říci:

kvůli našim temnotám je lépe, abychom se už přestali přit.

20 Mají má slova pro něho význam,

je zpraven o příkazech někoho z lidí?

21 Na chvíli přestává být vidět světlo,

když je zatemněn mračna;

pak zavane vítr a smete je

22a od severu přichází jas^f.

Bůh se obklopuje hrůznou září;

23 on, šedá, je nám nedostizitelný.

Je svrchovaný silou a nestranností,

Pán ve spravedlnosti neznající úsknu,

c) [37 6] Po slově „liákům“ vynesčáváme ditogranické „liákům deště“ – „Husť se liže“, dosl.: „buďte silně“ *koni*; „jeho síla“ hebr.

d) [37 9] „Komora jihu“, srv. 9 9; dosl.: „komoře“, v níž je držen v záloze (srv. 38 22; Zl 135 7) orkán, což je jižní vítr – „Severní větry“, dosl.: „rozlhančí“.

e) [37 12] Text je opraven; hebr.: „a on (blesk), točí se v kružích podle jeho pokynů“.

f) [37 13] „národů země“ *le umme hatars koni*; „jeslitzé (je to) pro jeho zemi“ *im le arso* hebr. – „je sesláť“ *josr am koni*; „dává mu náleži“ *jankeš enu* hebr.

g) [37 18] Oblaha, lemní korové nebe.

h) [37 22] „jas“ *sohar koni*; „záto“ *zahab* hebr.

Zl 18 14; 29

Zl 18 10-15

Zl 104 13n

5 9

37

Ex 24 16+

Gn 1 6

Pr 8 28

Zl 147 17

Zl 104 19-23

²⁴ tím nutí lidi k bázní;
jemu patří úcta všech rozumných duchů.

IV. JAHVOVY ŘEČI

PRVNÍ ŘEČ

Svořitelova moudrost zahánjuje Joba.

Jahve Jobovi odpověděl z hlubin bouře a řekl:

42 3

38

²² Kdo to tedy zatemňuje mé záměry
nesmyslnými řečmi?

³ Opásej si bedra jako hrдина:

budu se tě tázat a ty mě poučíš^b.

⁴ Kde jsi byl, když jsem zakládal zemi?

Mluvy, je-li tvé poznání jasné.

⁵ Kdo jsi určil míry, věděl bys to,
nebo kdo nad ní natáhl šňůru?

⁶ V jakou oporu jsou zapuštěny její podstavce,
kdo pokládal její úhelny kámen

⁷ Za radostného souzvuku jitrních hvězd
a jednohlasého jásotu Božích synů?

⁸ Kdo uzavřel moje vraty,

když stoupalo z hlubin, když se dmulo;

⁹ Když jsem na ně jako šat položil oblak
a z temných mračen mu udělal pleny;

¹⁰ Když jsem mu vykrojil mez
a postavil brány a závory?

¹¹ „Dále už nepůjdeš,“ řekl jsem mu,
„zde se bude třítít“ zpujnost tvých vln!¹⁴

¹² Poručil jsi jedenkrát v životě jitrnu?

Vykázal místo jitrnce,

¹³ aby uchopila zemi za okraje
a setřásla s ní zlovohlniky?

¹⁴ Tehdy jsi mění v pečení hlínu^a
a zabarvuje jako oděv;

¹⁵ zlovohlníkům odnímá jejich světlo^f,
láme paži, která se pozvedala.

Zl 104 6-9

7 12+

Pr 8 29

24 13-17

i) [37 24] „jemu patří úcta“ *lo jire at koni*; srv. řec; „nevídí (všechny rozumné duchy)“ *lo jir- re ah* hebr.

d) [38 1] Po starobylém způsobu teofánie, jimiž Jahve projevoval svou strážlivou všemohoucnost; srv. Zl 18 8-16; 50 3; Nah 1 3; Ez 1 4; srv. Ex 13 22-3; 19 16+.

b) [38 3] „jako hrдина“ jeden hebr. rkp.; srv. Targ.; „jako muž“ TM (pouze rozdíl v samohláskách). Stejně tak v 40 7. – Úlohy jsou obřáceny: Jahve je v ústoku a vyzývá Joba, aby se hájil.

c) [38 8] „Kdo uzavřel“ Vulg.; „on uzavřel“ hebr.

d) [38 11] „se bude třítít“ *jitr abber* podle řec; „se položí k (přeše)“ *jašit bi* hebr.

e) [38 14] Hlínou červené barvy – „zabarovuje ji“ dosl.: „je zabarvena“ *šesabur koni*; „oni stojí“ *jite assebu* hebr.

f) [38 15] Světlo, jež není světlem denním, srv. 24 13n.

¹⁶ Promíkl jsi až k mořskému pramenu^e,
chodil jsi po dně Propasti?

¹⁷ Ukázal ti někdo brány Smrti,
viděl jsi vrátne krajiny Smrti²?

¹⁸ Máš představu o rozlohách země?
Vypřávej, když to všechno znáš.

¹⁹ Na které straně přebývá světlo^f
a kde sídlí temnota,

²⁰ abys je mohl zavést do jejich panství,
poslat je^g k jejich příbytku?

²¹ Vyš-li to, pak proto, že ses tehdy narodil,
a velký je počet tvých dní!

²² Dostal ses až k zásobárnám sněhu?
Viděl jsi zásoby na krupobiti,

²³ jež uchováвам pro doby nouze,
pro dny boje a války?

²⁴ Na které straně se dějí blesk,
kde se po zemi žene východní vítr?

²⁵ Kdo proráží příkop lijáku,
razí cestu rachocení hromu,

²⁶ aby dal spadnout dešti na zemi bez lidí,
na poušť, kde nikdo nebydlí,

²⁷ aby zavlažil zpuštěné samoty,
dal vyklíčit travě na stepi^h?

²⁸ Má snad dešť nějakého otce,
nebo kdo plodí kapky rosy?

²⁹ Z jakých útroh vzhází led
a kdo rodí jimi nebes,

³⁰ když vody tvrdnouⁱ jako kámen
a když se zhuňuje hladina propasti?

³¹ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

³² přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty³³?

³³ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

³⁴ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

³⁵ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty³⁶?

³⁶ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

³⁷ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

³⁸ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty³⁹?

³⁹ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁴⁰ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁴¹ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁴²?

⁴² Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁴³ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁴⁴ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁴⁵?

⁴⁵ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁴⁶ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁴⁷ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁴⁸?

⁴⁸ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁴⁹ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁵⁰ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁵¹?

⁵¹ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁵² Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁵³ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁵⁴?

⁵⁴ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁵⁵ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁵⁶ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁵⁷?

⁵⁷ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁵⁸ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁵⁹ přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁶⁰?

⁶⁰ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

⁶¹ Můžeš svázat pouta Pleiádám,
povolit provazy Orionu,

⁶² přivést v pravý čas Korunu,
vodit Medvědice s mláďaty⁶³?

⁶³ Znáš zákony nebes,
ukládáš zemi, co je v nich psáno?

g) [38 16] Prameny, o nichž se soudilo, že žijí
mote.

h) [38 17] „vrátne“ řec; „brány“ hebr. – „kra-
jina smrti“ je seol, Nm 16 33+, O „oranách
smrti“ srv. Iz 38 10; Zl 9 14; 107 18; Mdr 16
13.

i) [38 19] Světlo je zosobněno jako jsoucno od-
lišné od slunce. Každý večer se vrací do svého
příbytku, zatímco vzhází její temnota.

j) [38 20] „poslat je“ dosl.: „vést je zpátky
(stezkami)“ *tebt ennu* koni; „abys pochopil
(stezky)“ *abim* hebr.

k) [38 27] „na stepi“ *missijah* koni; „domov-
n

ské místo“ *masa* hebr. – V. 26-27 zdůrazňují,
že Břh svou činnost nepotřebuje odůvodňovat
nebo že má péči i o jiné bytosti než o lidi.

l) [38 30] „tvrdnou“ *jitehamma'u* koni; „se
skryvají“ *jite abba'u* hebr.

m) [38 32] „Koruna“, to je Severní koruna
poude jedné z mnohých etymologií tohoto
slova. Podle jiných autorů jde o „pastýřskou
hvězdu“ (srv. Vulg. „Lucifer“) nebo o „Hy-
ádu“, protože Aldebaran vyznačoval dobu
deště a polních prací. – „Mláďata“ Medvědice
znací snad souhvězdí Malé medvědice.

40

³¹ Tu se Jahve obrátil na Joba a řekl mu^e:

³² Ustoupí Šadajtiv protivník^h?
Odpoví ten, kdo posuzoval Boha?

³³ 3 A Job Jahvovi odpověděl:

³⁴ Mluvil jsem lehkovězně: co ti mám namítnout?
Spíš si položím ruku na ústa.
³⁵ Promluvil jsem jednou, opakovat nebudu^e,
dvakrát, nedodám nic.

DRUHÁ ŘEČ

⁴⁰ 1 Bůh ovládá síly zla.

² 6 Jahve Jobovi odpověděl z hubin bouře a řekl:

³ 7 Opásej si bedra jako hrdina:
budu se tě tázat a ty mě poučíš.
⁴ 8 Chceš opravdu zrušit můj rozsudek,
odsoudit mě, abys zajistil své právo?
⁵ 9 Má tvá paže božskou sílu,
může obdobně hřimát tvůj hlas?
⁶ 10 Tak se ozdob vzněšeností a velikostí,
oděj se leskem a slávou.
⁷ 11 Dej vybuchnout zbesilosti svého hněvu,
pohledem ohni nadutce.
⁸ 12 Pohledem poniž pyšného muže^d,
namístej rozdrť zlovoleníka.
⁹ 13 Oba je zahrabej do země,
každého z nich uvězni do žaláře^e.
¹⁰ 14 A já sám ti vzdám čest,
neboť si můžeš zajistit svou pravici spásou.

Nm 16 31-34

9

^d [40 1] Tento úvodní vers v řec. chybí. – Job se chlé přit s Bohem. Jako námitku mu Bůh stavi před oči tajemství své moudrosti, jak se projevuje v jeho dílech.

^e [40 2] „Ustoupí“ *yasur*, srv. Vnlg.; „posuzovatel“ *jissor* hebr. – „protivník“ „dostl.“ „ten, kdo se pře“ *harab* konj.; „mnozství“ *harob* hebr.

^c [40 5] „opakovat nebudu“ *šeneh* konj.; „ne-
odpovím“ *šeneh* hebr.
^d [40 12] „pyšného muže“ řec.; hebr. opakuje
„nadutce“.
^e [40 13] „Žalář“ je škol. Nm 6 33 +, kde jsou
Stíny němč.

Behemot^f.

¹⁵ Ale jen se podívej na Behemota, kterého jsem stvořil jako tebe!
Živí se trávou jako skot.

¹⁶ Hleď, jeho síla sídlí v jeho bedrech,
jeho zdatnost ve svalstvu jeho břicha.

¹⁷ Ocas vzrýčuje jako cedr,
šlachy na stehnech se mu propřelátají.

¹⁸ Jeho kosti jsou měděné roury,
jeho kostra jako z kovaného železa.

¹⁹ On je první z Božích děl.
Jeho tvůrce mu pohrozil mečem,

²⁰ zapověděl mu horské kraj^e
i všechna divoká zvířata, jež tam pobíhají.

²¹ Pod lotosy leží,
skrývá se v rákosí bažin.

²² Lotosový přítkrov mu skývá stín
a chrání ho potoční vrby.

²³ Vystupuje-li řeka z břehů, on se nevrzňuje;
i kdyby mu až do tlamy vysřítkl třeba Jordán, nehne broun.

²⁴ Kdopak ho tedy polapí očima,
klacky mu prorazí chrápy?

Leviatan^f.

²⁵ A Leviatana ulovíš na udici,
zkrotíš mu provazem jazyk?

²⁶ Protáhneš mu nozdrami rákos,
prorazíš mu čelist hákem?

²⁷ Bude se tě dlouze doprošovat,
mluvit k tobě bázlivým hlasem?

²⁸ Zaváže se ti smlouvou,
a tak se ti stane sluhou na celý život?

²⁹ Bude ti jako vrabec kráti dlouhou chvilí,
uvážeš ho pro radost svým decrám?

³⁰ Dají ho do prodeje néjačí společníci
a pak se rozprodá mezi kupce^{ch}?

^j [40 15] Je to možný tvar slova, jež znamená „zvře“, „dobytce“. Tento tvar může znam-
nat zvíře nebo hovado v nevyjasnějším smyslu,
a tedy jakéhokoli netvora. Ve skutečnosti byl
Behemot často ztotožňován se slonem, nebo
s mytickým buvolem, o kterém se zmiňují uga-
ritské texty. Zde představuje hrocha, symbol
hrnbé síly, kterou má Bůh v moci, ale kterou
člověk zkrátit nemůže.

^e [40 20] Ctené *gabul harim jissalo* místo *ki
bul harim jissu lo*, doslova: „neboť hory mu
přinášejí své plody“, což je v této souvislosti
nejasné.

^h [40 23] „vystupuje-li z břehů“ řec.; „tiskne-
li“ hebr.

ⁱ [40 24] Doplňujeme „Kdopak tedy“ *mi hu*,
které vypadá v důsledku haplografie po *phu*,
posledním slově verše 23. – „klacky“ nejistý
smysl, dostl.: „lečky“.

^j [40 25] Toto jméno znamená ve vlastním
smyslu obudu prvotního Chaosu, 3 8 +,
o které se soudilo, že stále žije v moři. Zde
je použito pro krokodýla. Ale živočich, jehož
lze spářit a jenž symbolizuje v Ez 29 3n; 32 2n
Egypt, zde nadále symbolizuje vzpomínku na ob-
ludu, kterou Jahve na počátku přemohl, srv.
7 12 +, a která je obrazem mcnosti Bohu
nepřátelských.

^k [40 30] Společníci, kteří se sdružili k lovu.
Ti by zde podle příslovní „prodávali kůži vlka,

- 26 Provrtaš mu kůži oštěpy,
vrazíš mu jako rybě do hlavy harpunu?³¹
- 27 Když si na ten boj vzpomeneš, už to víckrát neuděláš!
Když si na ten boj vzpomeneš, už to víckrát neuděláš!³²
- 28 Klamná by byla tvá naděje:
vždyť srazit dokáže poutý pohled na něho.³³
- 29 Když ho někdo probudí,
kdo mu může čelit tváři v tvář?³⁴
- 30 Kdo se s ním utkal a neodpykal si to?
Pod celým nebem nikdo!³⁵
- 31 Promluvím také o jeho údech,
vypovím jeho neporovnatelnou sílu.³⁶
- 32 Kdo odkryl zepředu jeho spodní šat,
pronkl do jeho dvojího krunýře?³⁷
- 33 Kdo otevřel vrata jeho tlamy?
Okolo jeho zubů vládne děs!³⁸
- 34 Jeho hřbet jsou řady štítů,
jež uzavírá pečeť z kamene.³⁹
- 35 Sousedí spolu tak těsně,
že jimi nepronikne ani dech.⁴⁰
- 36 Přiléhají jeden k druhému
a vytvářejí celek bez trhliny.⁴¹
- 37 On svým kýchnutím srší světlo,⁴²
jeho oči se podobají víčkům jičenky.⁴³
- 38 Jeho tlamy mu tryskají pochodně,
unikají z ní ohnivě jiskry.⁴⁴
- 39 Jeho nozdry chňh dým
jako kotel vrouc⁴⁵ na ohni.⁴⁶
- 40 Jeho dech by zapálil uhlí,
z tlamy mu vychází plamen.⁴⁷
- 41 Na jeho šíji pevně sedí síla
a před ním skáče násilí.⁴⁸
- 42 Když se zvedá, dostávají vlny strach
a mořský příboj ustupuje.⁴⁹

kteřý dosud běhá v lese“ – „kupce“, dosl. „Ka-
narcé“; obchodníky povýřec.
a) [41 1] „tvá naděje“ syr.; „jeho naděje“ hebr.
– V druhém strchu vypouštíme tázaci zájmeno.
b) [41 2] „Zdivočel“ dosl.: „není snad divoký“
konj.; „není divoký“ hebr. – „tváři v tvář“
dosl.: „před jeho tváří“ konj.; „před mou tváří“
v hebr. textu představuje teologickou opravu:
Bhř je jediný, komu nelze čelit.
c) [41 3] „se s ním utkal a neodpykal si to“
hebrejskou *zawjissalam* konj.; „má napadl, alych
oplatil“ hebrejskou *zawassalam* hebr. – „m-
kdo“ *lo'hu'* konj.; „moje, on“ *li hu'* hebr.
d) [41 4] „vypovím jeho sílu“ konj.; „slovo síly“
hebr. – „neporovnatelnou“ *en terek* konj.; hebr.
hen tereko je zkomolené.

- 15 Ialoky jeho těla se pojí dohromady,
nezvíklatelně k němu přiléhají,¹⁴
- 16 Jeho srdce je tvrdé jako skála,
odolné jako spodek mýnského žerňovu.¹⁵
- 17 Meč ho zasahuje a neutkví v něm,
stejně tak kopí, metaná střela či oštěp.¹⁶
- 18 Zelezo je pro něho pouhou slámou
a měď zpuchčelým dřevem.¹⁷
- 19 Šípů z luku ho nezaženou na útek:
kamery z praku bere jako stěbla slámy.¹⁸
- 20 Když mu připadá jako stěblo slámy,
posmívá se drncícím kopí.¹⁹
- 21 Pod sebou má ostré střepiny,
přejíždí po bahně jako brány.²⁰
- 22 Přivádí proutast do varu jako kotel,
moře mění ve vykuřovadlo.²¹
- 23 Zanechává za sebou světelnou brázdou,
hlubina vyhlíží jako pokrytá bílým roumem.²²
- 24 Na zemi mu nikdo není roven,
byl utvořen nebojácný.²³
- 25 Nejvznešenějším hledí do tváře,
je králem nade všemi syny pýchů.²⁴
- 14 Ialoky jeho těla se pojí dohromady,
nezvíklatelně k němu přiléhají,¹⁴
- 15 Jeho srdce je tvrdé jako skála,
odolné jako spodek mýnského žerňovu.¹⁵
- 16 Meč ho zasahuje a neutkví v něm,
stejně tak kopí, metaná střela či oštěp.¹⁶
- 17 Zelezo je pro něho pouhou slámou
a měď zpuchčelým dřevem.¹⁷
- 18 Šípů z luku ho nezaženou na útek:
kamery z praku bere jako stěbla slámy.¹⁸
- 19 Když mu připadá jako stěblo slámy,
posmívá se drncícím kopí.¹⁹
- 20 Pod sebou má ostré střepiny,
přejíždí po bahně jako brány.²⁰
- 21 Přivádí proutast do varu jako kotel,
moře mění ve vykuřovadlo.²¹
- 22 Zanechává za sebou světelnou brázdou,
hlubina vyhlíží jako pokrytá bílým roumem.²²
- 23 Na zemi mu nikdo není roven,
byl utvořen nebojácný.²³
- 24 Nejvznešenějším hledí do tváře,
je králem nade všemi syny pýchů.²⁴

Poslední Jobova odpověď.

42 ¹A Job dal Jahvovi tuto odpověď:

- 2 Vím, že jsi všemohoucí,
co si usmyslíš, můžš uskutečnit.²
- 3 A já jsem tvé záměry zasíral
nesmyslnými řečmi.³
- 4 A tak jsi vyprávil o velkolepých dílech, jimž nerozumím,
o divcích, jež mě přesahují a jež neznám.⁴
- 5 Znal jsem tě jen z doslechu,
budu se tě tázat a ty mě poučíš.⁵
- 6 Proto odvolávám
a trpím se v prachu a popelů.⁶
- 7 Vím, že jsi všemohoucí,
co si usmyslíš, můžš uskutečnit.⁷
- 8 A já jsem tvé záměry zasíral
nesmyslnými řečmi.⁸
- 9 A tak jsi vyprávil o velkolepých dílech, jimž nerozumím,
o divcích, jež mě přesahují a jež neznám.⁹
- 10 Znal jsem tě jen z doslechu,
budu se tě tázat a ty mě poučíš.¹⁰
- 11 Proto odvolávám
a trpím se v prachu a popelů.¹¹
- 12 Vím, že jsi všemohoucí,
co si usmyslíš, můžš uskutečnit.¹²
- 13 A já jsem tvé záměry zasíral
nesmyslnými řečmi.¹³
- 14 A tak jsi vyprávil o velkolepých dílech, jimž nerozumím,
o divcích, jež mě přesahují a jež neznám.¹⁴
- 15 Znal jsem tě jen z doslechu,
budu se tě tázat a ty mě poučíš.¹⁵
- 16 Proto odvolávám
a trpím se v prachu a popelů.¹⁶

a) [41 24] Když se ponoří, vytrysknou bub-
linky vzduchu; když plave, zanechává světél-
knící brázdou.
b) [41 26] „Synové pýchů“ jsou šelmy; srv. 28
8, obráz všech mocných tohoto světa, které má
v moci pouze Břh, 40 7–14.
c) [42 3] „A já jsem zasíral (= já jsem byl ten,
kdo...)“ dosl.: „kdo to řádu...“ jako ve v. 38 2. –
„řečmi“ – přidáno podle řec., syr., a podle 38 2.
d) [42 4] Bezpochyby jde o glosu (srv. 33 31;
38 3).

V. EPILOG

Jahve kárá tři mudrce.

⁷Když Jahve takto promluvil k Jobovi, obrátil se k Eliáfazovi z Temanu: „Můj hněv vzplanul proti tobě a oběma tvým přátelům, protože vy jste o mně nemluvili poctivě, jak to dělal můj služebník Job. ⁸A nyní si opatřte sedm býků a sedm beranů, pak jděte za mým služebníkem Jobem. Přineste za sebe celopala a můj služebník Job se za vás přitom pomodlí. Vezmu na něho ohled^e a nepostřihnu vás svou nemilostí, že jste o mně nemluvili, jako můj služebník Job, poctivě.“ ⁹Eliáfaz z Temanu, Bildad ze Šuaclu, Sofar z Naamatu odešli vykonat Jahvův příkaz. A Jahve měl na Joba ohled.

Jahve obnovuje Jobův majetek.

¹⁰A zatímco se Job přimlouval za své přátele, obnovil Jahve jeho bývalý stav; a Jahve dokonce Jobův majetek zdvojnásobil. ¹¹I přišli k němu všichni jeho

bratři a všechny jeho sestry a všichni,

lečné s ním jedli v jeho domě chléb, li-
tovali ho a utěšovali ho kvůli všem těm
pohromám, jimiž ho Jahve předtím po-
stihl. Každý mu daroval jeden stříbrný
peníz, každý mu zanechal zlatý prsten.
¹²V novém postavení žehnal Jahve Jo-
bovi ještě více než v bývalém. Měl čtr-
náct tisíc ovcí, šest tisíc velbloudů, tisíc
párů hovězího dobytka a tisíc oslí. ¹³Měl
sedm synů^e a tři dcery. ¹⁴První pojmeno-
val „Hrdlička“, druhou „Skořice“ a třetí
„Roh na kadidlo“. ¹⁵V celé zemi nebylo
krásnějších žen nad Jobovy dcery. A otec
jim dal podíl na dědicví spolu s jejími
bratry⁴.

¹⁶Potom Job žil ještě sto čtyřicet let a vi-
děl své syny a syny svých synů až do
čtvrtého pokolení. ¹⁷Potom Job zemřel
obřízen léty a syří životy.

Gn 25 8: 35 29

^e [42 8] „Vezmu na něho ohled“, čteme-li ki
(nebo ki-zi) místo ki-ím. – Job vystupuje v úloze
přímluvyce, tak jako Abrahám, Gn 18 22–32; 20
7; Mojzíš, Ex 32 11 +; Samuel, 1 Sam 7 5; 12
19; Amos, Am 7 2–6; Jeremiáš, Jer 11 14; 37
3; 2 Mak 15 14. Srv. Ez 14 14, 20. Zdá se, že
jeho zkouška je jedná z divot učinnosti jeho
modlitby. V pozadí se rysuje postava Služeb-
níka, srv. Iz 53 12, v jehož případě je utrpění
výslovně smírem za druhé.

^f [42 11] V hebr. *gesiala*, stará mince neznámé
hodnoty. Verze překládají „ovce“.

^g [42 13] V Targ. stojí: „čtrnácti synů“.

^h [42 15] Zpravidla dědily dcery jen tenkrát,
když nebylo synů, srv. Nm 27 1–11. Fakt svědčí
o výmecném Jobově bohatství.

ⁱ [42 17] Rec. obsahuje dva dodatky. První
svědčí o tom, že ve starých dobach se v knize
hledala a nacházela idea zmrtvýchvstání: „Je
napsáno, že vsane opět z mrtvých s těmi, které
Pán vzkrásl.“ Druhý dodatek nám říká, že Job
bydlel „v zemi Auzitídě, na hranicích Idumeje
a Arábie“, ztotožňuje tuto zemi s Jobabem, Gn
36 33.

ŽALMY

ÚVOD

Už od počátku své existence pěstoval Izrael lyrickou poezii ve všech jejích formách, stejně jako jeho sousedé v Egyptě, Mezopotámii a v Kanánu. Některé skladby jsou dotazy do historických knih, od Mojžíšovy písně, Ex 15, Zpěvu o smutku, Nm 21 17–18, hymnu na Debořino vítězství, Sd 5, Davydovy elegie nad Saulem a Jonathanem, 2 Sam 1, atd. až po chody na Judu a Simona Makabejské, 1 Mak 3 3–9 a 14 4–15, po nichž se ještě dočkáme novozeákonních písní, jako je Magníficat, Benedictus a Nunc dimittis. Ke stejným literárním druhům náleží i též četné pasáže prorockých knih. Existovaly různé staré sbírky, z nichž se dochoval pouze název a několik zlomků; byla to Kniha Jahvoových válek, Nm 21 14, a Kniha Sprevedlivého, Joz 10 13; 2 Sam 1 18. Právý poklad náboženské lyriky Izraele nám však uchovával Žalář.

Názvy

Žalář (z řeckého psalterion, což je vlastně název strunného nástroje, jenž doprovázel zpěky, žalmy) je sbírka sto padesáti žalmů. Od Žl 10 po Žl 148 je číslovaní hebrejské Bible (jehož se zde držíme) posunuto o jedno číslo dopředu v poměru k číslovaní řecké Bible a Vulgáty, které spojují vjedno Žl 9–10 a Žl 114–115, ale dají na dvě části Žl 116 a Žl 147.

Hebrejšky se Žalář nazývá Tehilim, „Hymny“, ale toto jméno se přesně hodí pouze na určitý počet žalmů. Ve skutečnosti se v nadvěsích, jež jsou uváděny v záhlaví většiny žalmů, vyskytuje výraz hymnus pouze u Žl 145. Nejčastějším názvem je mizmor, jenž předpokládá určitý hudební doprovod a jež má výraz „žalm“ (psaltery) velmi dobře vystihuje. Některým z takto označených žalmů je zároveň dávan ještě i název „píseň“ a pouze tímto výrazem jsou v záhlaví uváděny všechny skladby souboru „Poutních písní“, Žl 120–134, jinde označení jsou řídi a někdy se nedají snadno interpretovat.

Literární druhy

K lepší klasifikaci se dá dospět průzkumem literárních forem a z tohoto hlediska slyu se rozlišují tři velké skupiny: hymny, prosby a dikcežadání. Tato rozdělení není vyčerpávající, neboť existují i drahocné nebo odchylné či smíšené formy, a jednotlivý druh neodporádá vždy určité skupině žalmů, jaká by se dala vytvořit na základě jejich námětů nebo záměrů.

1. Hymny. Jsou to Žl 8, 19, 29, 33, 46–48, 76, 84, 87, 93, 96–100, 103–106, 113, 114, 117, 122, 135, 136, 145–150. Jejich skladba je dosti ustálená. Každý začíná výzvou ke chválení Boha. Jádro hymnu podrobněji rozvádí pohůnky k této chvále, zazpívá, jež Bůh učinil v přírodě, zvoláše jeho stvořitelské dílo, i v dějinách, zejména to, jak opětovně zachraňoval svůj lid. Závěr opakuje úvodní formuli nebo přednáší modlitbu.

Z tohoto souboru se dají vyčlenit na základě námětů dvě skupiny žalmů. Slonské písně Žl 46, 48, 76, 87, opěvují se zřetelou eschatologickou notou svatě místo, sídla Nejvyššího a cíl pouť, srv. Žl 84 a 122. Žalmy o Boží vládě, zvoláše Žl 47, 93, 96–98, velebí ve stylu, který připomíná proroky, umiřování Jahvoovu vládu. Protože užívají slovníku a obrazů obvyklých při násupu králů na trůn, vyskytly se pokusy spojovat je s jakýmsi svátkem Jahvoova nastolení, který prý byl v Izraeli každoročně slaven, jako se to dělo v Babyloně v případě Marduka. Ale existence takového svátku v Izraeli je pouze nedoložená hypotéza.